

Memòria 1991 Mas Castellar 1991 (Alt Empordà)

Pons i Brun, Enriqueta I Adroher Auroux, Andrés Ma.

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

MEMORIA 1991

MAS CASTELLAR 1991
(Alt Empordà)

Responsables:

Enriqueta PONS i BRUN (Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona)
Andrés Ma. ADROHER AUROUX (Universitat de Granada)

EL JACIMENT IBERIC DE "MAS CASTELLAR"- Pontós. Alt Empordà.

1.-FITXA TECNICA:

Nom del jaciment: Mas Castellar

Regió: GIRONA

Comarca: ALT EMPORDA

Municipi: Pontós

Sector-Comarca: EMPORDA

Coordenades geogràfiques:

Altitud: 160 m. n/m

Lat. N: 42º. 12, 08,,

Long.E: 2º. 54, 33,,

Descripció del Lloc:

Es troba a l'interior de l'Alt Empordà, dins el municipi de Pontós, limitant amb la plana del Pla de l'Estany. Està situat sobre unes petites elevacions (terrasses del Fluvià), i bordejada per Nord i Nord-oest per la riera Algama, presentant un fort desnivell d'uns 25 a 40 metres d'alçada i excavat per la pròpia riera. Cap el sud i l'est presenta pendents molt suaus que es confonen amb els terrenys de la plana costanera de l'Empordà. El lloc està cobert actualment pels treballs agrícoles, especialment en els terrenys planers i la resta està coberta de boscos i matolls d'alzina.

propietari: Narcís Llavanera

Tipus de jaciment:

Hàbitat a l'aire lliure corresponent a un poblat de l'edat del ferro i d'època ibèrica (estructures elevades i constructives), amb varis "camps de sitges" (=estructures negatives).

Treballs arqueològics:

- Descobert pel propietari afeccionat a l'Arqueologia, Narcís Llavanera. Ell diu que el coneix de tota la vida.

- L'any 1968 es visita pel Dr. OLIVA i el Dr. MALUQUER i l'identifiquen com un jaciment ibèric de categoria.

- Abans de l'any 1975 és visitat per nombrosos especialistes i estudiosos de Catalunya.

- El Centre d'Investigacions Arqueològiques realitza tres campanyes d'excavació durant els anys 1975, 1976 i 1977 dirigides Per Ma.Aurora MARTIN, cap del Centre, la qual porta a terme varies cales estratigràfiques en el marge de la terrassa alta i vora el camí de la font, excava varies sitges trobades al pati de la masia. Els resultats més positius són la presència d'abundant material ceràmi, lític i metàl·lic i la presència de nombrosos "sitges".

- El Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona remprén les excavacions l'any 1990. La campanya de 1990 és portada a terme per Enriqueta PONS (arqueòloga del Centre) i Andrés ADROHER (de la Universitat de Granada). Els treballs es centren a l'estudi dels materials arqueològics, estudis geomorfològics, recopilació de plànols i fotografies aèrees, realització de la planimetria, i la prospecció electro-magnètica.

- L'any 1991 el Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona realitza 5 cales estratigràfiques en la zona del replà superior, les quals descobreixen un Camp de sitges a l'extrem Oest, un hàbitat del s.V aC a la zona Sud amb estructures construïdes de pedra i tovots i una ocupació del s.II aC. a l'extrem Est, amb estructures construïdes. Les excavacions són portades a terme per Enriqueta PONS del Centre d'Investigacions Arqueològiques i Andrés ADROHER de la Universitat de Granada i una bona participació de llicenciats i estudiants de Girona, Barcelona, valència i Madrid.

Conservació i inventari dels material:

El material es conserva en la masia propietat de Narcís Llavanera, i en el Centre d'Investigacions - Museu Arqueològic de Girona. Tot el material està inventariat pel Centre d'Investigacions de Girona i ara es troba en procés d'estudi. L'Inventari porta les inicials MC. i es conserva en el C.I.A. de Girona

Bibliografia principal:

M. OLIVA PRAT, 1968

Ma.A. MARTIN i ORTEGA, 1976

Ma.A. MARTIN i ORTEGA, 1977

Ma.A. MARTIN i ORTEGA, 1979

Ma.A. MARTIN i ORTEGA i N. LLAVANERA, 1980

E. PONS i BRUN, 1984

Cites bibliogràfiques:

Ma.E. SANAHUJA YLL, 1971
Ma. A. MARTIN i ORTEGA, 1976
Ma. A. MARTIN i ORTEGA, 1977
Z. CASTRO CUREL, 1978
Ma. A. MARTIN i ORTEGA, 1982
J. RUIZ DE ARBULO, 1984
Ma. A. MARTIN i ORTEGA, 1987
E. PONS et M. MOLIST, 1989

Treballs presentats a Congressos, Reunions, Col.loquis o similars:

E.TABERNERO, R. VALLEJO i E.PONS, 1991 (en premsa)

"Indicadores analíticos de suelos como método de prospección: El yacimiento protohistórico de Mas Castellar, Pontós (Alt Empordà)" a VIII Reunión Nacional sobre Cuaternario. València-Setembre de 1991.

Equip de Pontós: ADROHER et alii, 1992.

"La Campanya de 1991 a Mas Castellar-Pontós: un exemple de prospecció arqueològica" a Primeres Jornades d'Arqueologia. Sant Feliu de Guixols.Juny 1992.

INFORME ARQUELÒGIC de Mas Castellar-Pontós 1991

1.- DIRECCIÓ, REALITZACIÓ i PRODUCCIÓ:

La campanya de realització de les excavacions a Mas Castellar tingué dues intervencions: del 18 de març al 2 d'abril i del 20 de Juny al 10 de Juliol.

Hi participaren a cada una d'elles un grup aproximat de 25 voluntaris, d'entre els quals sobresurten els estudiants en arqueologia, i també alguns llicenciats. El lloc de procedència dels estudiants foren de les Universitats Autònoma i Central de Barcelona, de València, de Madrid i del Colegi Universitari de Girona.

La campanya es compongué, además de les intervencions arqueològiques, en l'estudi de laboratori, rentat, marcat i classificat de materials i de terres, restauració, etc.

Llistat de responsables i participants:

_ Directors de l'excavació:

Dra. Enriqueta PONS (Centre d'Investigacions Arqueològiques)
Dr. Andrés ADROHER (Universitat de Granada) i responsable de
l'estudi dels materials

Responsables de les cales estratigràfiques:

Cala 1: Xavier BARTUREN (Universitat Autònoma de Barcelona)
Cala 2: Xavier CANTOS (Burriana-València)
Cala 3: Fernando CONTRERAS (Barcelona) i Reyes BORREDA
Cales 4 :Reyes BORREDÀ (Universitat de València)
Cala 5: Ester TABERNERO (Universitat Autònoma de Barcelona) i
responsable d'estudis sedimentaris.

Responsables de la restauració:

Cati AGUER (Escola taller del Laberint d'Horta)
Anna CUSO (Escola taller del Laberint d'Horta)

Topografia i quadriculació:

Lluís SANT (Servei d'Arqueologia)
Pilar (Servei d'Arqueologia)

Fotografia:

Marcel SOLER

Estudis complementaris supervisats per les Universitats i especialistes:

- _ geomorfologia i subsòl (Dr. Narcís CARULLA i Jordi AURELL)
- _ edafologia i estudis sedimentaris (Dr. Ramón VALLEJO)
- _ anàlisis carpològiques (Ramón BUXO i Mercé CATALÀ)
- _ anàlisis antracològiques (Maite ROS)
- _ estudis faunítics (Susanna CASELLAS i Maria SAÑA)
- _ estudis ceramològics (Dr. Andrés ADROHER i Albert MARTI)

Llistat de participants en les intervencions arqueològiques i en els treballs de Laboratori:

Estudiants:

Juanjosep ESTEVA (U.A. Barcelona)
Montse GARCIA (U.A. Barcelona)
Santiago HIGUERAS (Madrid)
Ma. José FERNANDEZ (U. Barcelona)
Hel.lena GONZALEZ (U.A. Barcelona)
Carlos GONZALO (U. Barcelona)
Agustí GASSET (U.A. Barcelona)
Sònia MASMARTI (C.U. GIRONA)

Susanna MURIEL (U.Barcelona)
Anna Ma. CABRERO (U. Madrid)
Anna VARGAS (U.Barcelona)
Carmen LOZANO (U.Madrid)
Julian AÑOVER (U.Madrid)
Susana FERNANDEZ (U. Madrid)
Josep CASTELLO (València)
Clara GUEROLA (València)
Anna LAGARRIGUE (Toulouse- França)
Rodolphe BOUCHET (França)
Núria Cusó (estudiant EGB).

Altres:

Angela RIU (professora matemàtiques BUP)
Ramona VILALTA (llicenciada en arqueologia i antropologia
americana)
Josep Ma. RODRIGUEZ (professor història BUP).
Narcís LLAVANERAS (llicenciat i propietari del jaciment).

2.- METODOLOGIA i SISTEMA D'ENREGISTREMENT:

Les prospeccions arqueològiques programades a Mas Castellar l'any 1991 tenen per finalitat redescobrir el jaciment i donar unes impressions sobre la categoria del mateix. El procediment a seguir fou la realització de 5 cales estratigràfiques en el terreny prèviament elegit i seleccionat. La selecció vingué donada per l'aplicació de diversos estudis que s'han aplicat sobre el terreny de caràcter prospectiu, d'entre els quals sobresortiren els geomorfològics, edafològics, electro radar, fotografia aèrea, recollida superficial, topografia i cartografia. (Veure projecte d'excavació 1991). (Veure plànol de situació de les 5 cales.

La quadriculació:

Per la instal·lació de les cales estratigràfiques fou necessari la utilització del plànol topogràfic i la materialització de la quadriculació del terreny per metres quadrats. D'aquesta manera les cales o excavacions poden situar-se en planta, i els dibuixos, plànols i materials responguin al sistema de les coordenades cartesianes.

Tot el territori està quadriculat per quadres d'un metre, segons els eixos orientats seguint els punts cardinals: l'eix de les "Y" està orientat a Nord-Sud, i l'eix de les "X" d' Est a Oest. Cada metre quadrat està orientat cap a Nord per una doble numeració: el primer número és el de les X i el

segón de les Y (Per comoditat el nº, de les X té tres xifres i el de les Y quatre). El punt més alt del jaciment coincidirà amb la cota 100. La quadriculació facilita la documentació gràfica i la situació de cales i material, però no té res a veure amb la organització del jaciment.

Mètode arqueològic i sistema d'enregistrament:

L'excavació s'organitza partint d'una cala limitada, i a partir d'aquí és defineixen les Unitats Estratigràfiques en la seva totalitat dins els límits forçats. Les Unitats Estratigràfiques (UE) són els elements fonamentals de l'estratificació arqueològica, que hom pren com a unitats d'excavació i d'enregistrament. La base del sistema és originari de HARRIS (1991) i el mètode d'enregistrament del SYSLAT (sistema utilitzat a Lattes- France, per jaciments protohistòrics. (LATTARA 4, 1991). Segons les característiques de les UE poden ser:

– *positives* dotades de volum, efecte de la sedimentació d'origen natural o antròpic, capes (sinònims d'estrat, nivell, etc.)

– *negatives* mancades de volum. Efectes d'una acció natural o antròpica no materialitzada en una capa. És representa per una línia que marca les formes, perfils, nivells d'arrassament d'un forat, fossa, sepultura, part superficial d'una paret.

– *construïdes* UE caracteritzades pel resultat d'una acció constructiva humana: l'elevació d'un mur, la construcció d'un sòl, etc.

Cada UE ha d'anar definida per la seva identificació, definició i interpretació. El material arqueològic és recollit en la seva totalitat, es classifica i es dona una cronologia TPQ-TAQ de la formació de la Unitat. Cada una d'elles té un full d'enregistrament (veure models adjunts) on s'assenyalen les seves característiques, situació, comportament, documentació gràfica, etc. i també la relació que cada unitat té amb d'altres. D'aquesta manera s'estableix un diagrama de connexió estratigràfica vertical, que remarca els fets i les estructures trobades horitzontalment. Aquest diagrama assenyalerà per ordre cronològic les fases: nivells de reompliment, abandonament, destrucció, construcció, ocupació. (veure infra).

Rentat, inventariat i marcat dels materials:

El material trobat a l'excavació es renta, classifica, inventaria, i si és possible es restaura dins la mateixa campanya d'excavació. D'aquesta manera, la cronologia que dona els materials trobats en una UE pot ser immediatament transportada a l'excavació. El coneixement automàtic d'UE amb materials que presentin un conjunt homogeni o heterogeni, i

de datació ampla o tancada, ajuda sobremanera a entendre lògicament l'excavació i el seu comportament.

La classificació del material per categories comporta una fitxa d'enregistrament, que dóna els totals establerts de cadascuna, fragments e individus, i moltes d'elles s'utilitzen per datació, especialment les ceràmiques d'importació. (veure fitxa de model). La fitxa d'enregistrament s'anomena CERPON per la ceràmica e INVAPON per als materials ceràmics no recipients, i els altres materials no ceràmics. Aquest doble enregistrament és important pels estudis més aprofundits. (estadística, economia domèstica, comunitària o pública, etc.

Conjuntament a la fitxa d'enregistrament (fitxa CERPON +INVAPON) es realitzen les fitxes de registre, que relacionen el material trobat amb el nº d'inventari. Aquest número està format per les inicials del jaciment MC + la Unitat estratigràfica del conjunt + número d'identificació de la categoria, + número distintiu de la peça per ordre numèric d'1 a n.:

MC303-1-24 :	Un fragment vora vernís negre
MC303-1-26-30:	5 frag. informes de vernís negre
MC303-2-1:	Un fragm. maxilar caní

Aquest registre és el que s'entrega al Museu corresponent

3.- LES CALES ESTRATIGRAFQUES:

Per la seva categoria són zones d'intervenció esporàdica. Van numerades de l'"1" a "n" per la seva ubicació en el plànol, documentació i per l'enregistrament del material trobat.

La campanya de 1991 ha preparat 5 cales ubicades en el replà superior, denominat "Camp de Dalt". Aquest replà té una longitud màxima E-O de 171m. i de N-S de 105m. Les cales foren situades en relació als dos eixos màxims, creuats ortogonalment, en base a dividir el replà en quatre Quadrants: Quadrants NE, SE, SO, NO (I-IV) i cadascuna d'aquestes cales foren situades en les seves coordenades.

Cada una d'elles està detallada en les línies següents i s'ha tingut en compte:

- La situació, coordenades i extensió
- _ El desenvolupament de l'excavació

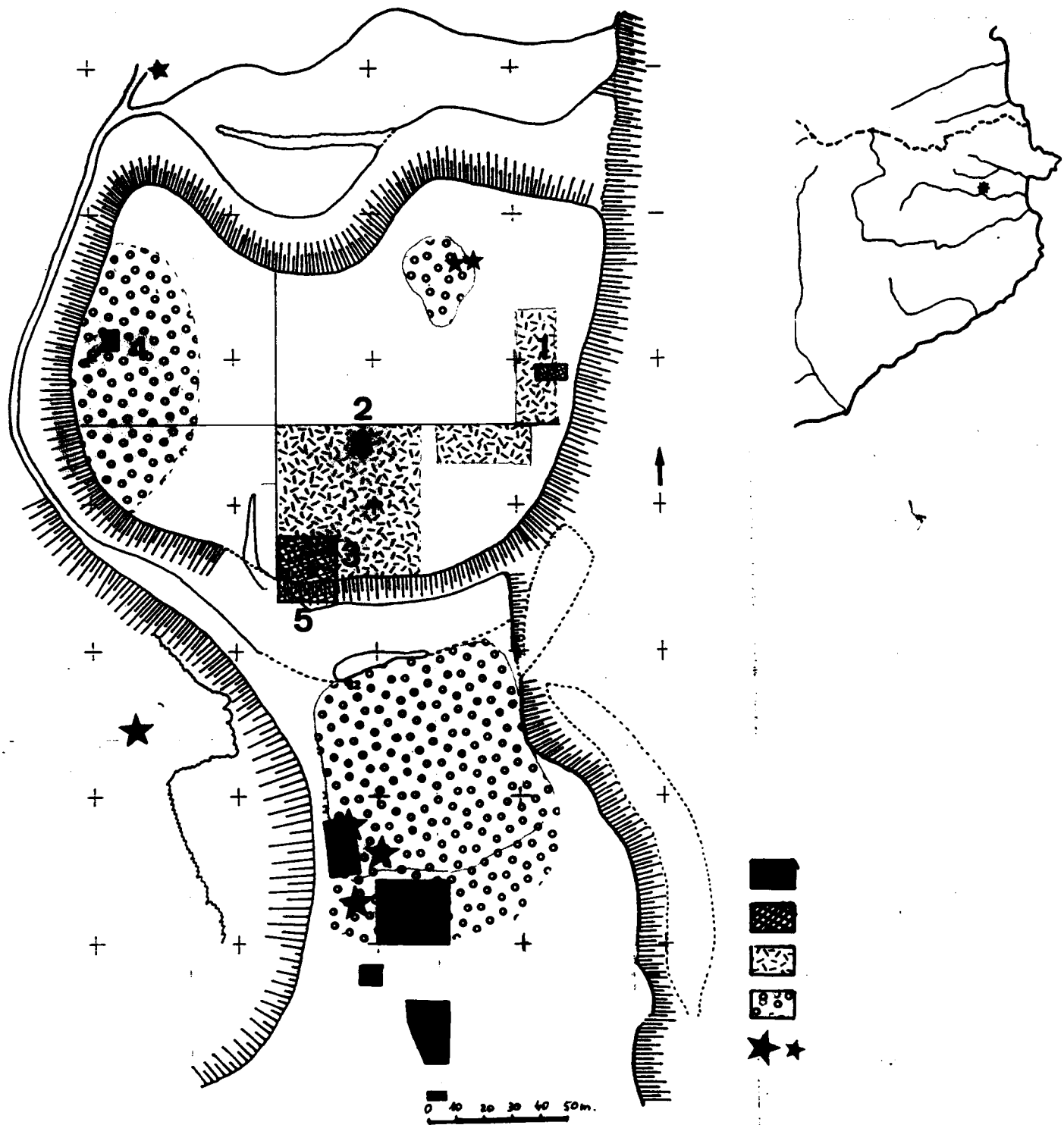

Fig. 1: Camp de Dalt de Mas Castellar. Situació de les cales i troballes arqueològiques

- _ El material arqueològic i la cronologia
- _ La interpretació
- _ La documentació gràfica

1.- La Cala 1.

a.- Situació, coordenades i extensió:

Està situada arran l'extrem oriental del replà alt, després de l'eix central E-W, dins el quadrant NE. En un terreny aparentment pla, ocupava una extensió de 5 x 10m., en una primera intervenció, d'orientació W-E, tenia les següents coordenades de la quadriculació general: 255-265 /1676-1681 amb una lleugera pendent de 18 cm. cap el Sud.

Un cop baixat el primer nivell superficial (UE 100) es reduí la cala per tal d'aconseguir més ràpidament alguna Unitat estratigràfica amb elements antropitzats. La cala reduïda a un 2 x 5m. (coord. 260-265 /1679-1681) donà una estructura en el racó est, que resultà ser identificat més tard pel mur M9. Amb aquesta troballa s'amplia la cala en totes les possibilitats existents, per l'Est i pel Nord. L'extensió de la cala excavada, en un lleuger canvi de situació es compon de un total de 70 metres quadrats (coord. 260-270 /1679-1686) (veure Plànol de situació) .

b- Desenvolupament de l'excavació:

1.- Les unitats estratigràfiques:

La cala 1 ha donat un total de 21 UE (veure llistat), de les quals:

- 12 positives (capes, enderroc, sediments)
- 5 constructives (elevacions, llindar, basament)
- 4 negatives (arrassament mur, obertura porta).

Les *unitats positives* fan referència a capes superficials (100, 102, 107) i de sedimentació natural, que van per sota de les superficials (UE 101), o de reompliment que cobreixen els nivells arqueològic (UE103, 104 i 105). Aquestes posen al descobert tres panys de mur (MR9, MR10 i MR11) els que divideixen la zona en tres sectors (veure plànol):

- El sector 1, limitat pels murs MR9 i MR10 i límits de la cala, ocupa una extensió de uns 26m². En ell han aparegut els fets següents: la porta PR12, el basament BS13, i el sòl SL14.
- El sector 2, limitat pels murs MR11 i MR10 i límits de la cala, ocupa una extensió de uns 18 m²
- El sector 3, limitat pel MR9 i límits de la cala, ocupa una extensió de uns 12 m². (veure plànol 3-4)

Una tercera fase d'intervenció decideix excavar l'interior del sector 1. La UE 108 comporta una quantitat important de fauna domèstica recolçada als murs del sector i també material ceràmic més escampat, i que s'interpreta com un sòl d'ocupació del sector 1.

La resta dels sectors no foren excavats, amb la intenció d'aconseguir-ne un de complet, i poder datar la zona en qüestió.

Altres unitats positives fan referència a capes d'enderrocaments dels murs esmentats. Així la UE106 forma una capa d'enderrocament format per pedretes i blocs sueltos dels murs MR9 i MR11, els quals es presenten paral·lels un al costat de l'altre. La UE 109 forma la capa d'enderrocament del mur MR10, i la UE112 del mur M9 a la part occidental.

La UE 111 fa referència a una capa de ceràmiques que es presenten anivellades en una interrupció del mur MR10. Aquesta capa de ceràmiques a una i altra cantó, i la llosa (UE 110) formen part del fet PR 12.

Les *unitats negatives* estan formades especialment pels arrassaments dels MR9 (UE114), MR10 (UE115), MR11 (UE 116). Aquestes unitats assenyalen el perfil superficial dels murs i assenyalen el grau de destrucció regular o irregular segons la horitzontalitat o pendent de la superfície del mur, així com també la longitud (veure plànol). La UE 120 és la línia que expresa l'amplada de la porta (PR12), o la de la interrupció del MR10.

Les *unitats construïdes* estan formades per les elevacions dels 3 murs localitzats. La UE 117 fa referència al MR9, la UE118 al MR10 i la UE119 al MR11. Aquestes expresen l'alçada, el parament i la disposició dels murs. Es consideren Unitats construïdes també la llosa que forma el llindar de la porta (PR12), la UE110, i el bloc circular (UE 113) que forma part d'un basament (BS13).

2.- Els fets (o estructures)

Les Unitats Estratigràfiques definides han permès localitzar en el primer nivell arqueològic 6 fets, dels quals tres murs (MR9, MR10 i M11), una porta (PR12), un basament de columna (BS13) i un sòl d'ocupació (SL14). (veure llistat general de fets). Tots aquests fets es troben en procés d'excavació i per tant no han pogut ser definits en la totalitat.

1.- El mur MR9

Orientat de E-O, conserva una longitud de 3 m. aproximadament, entre els quadres 264-266 / 1680. Té una amplada de 50 cms. Presenta dues interrupcions a l'est i a l'oest a causa del seu derrumbament, manifestat per les UE 106 i 112 les quals sembla que donarien continuïtat per ambdós cantons. Recolza perpendicularment al mur MR10 i circula paral·lelament i enganxat al MR11 pel cantó oriental, formant una amplada de 90 cms. Està definit per les UE següents:

UE positives:

- 106 nivell d'enderrocament del mur M9 per la part oriental i del M11.
- 112 nivell d'enderrocament del mur per la part occidental. Sense excavar

UE construïdes:

- 117. Elevació del mur (sense acabar). Paret en disposició de doble filada de blocs calcaris, col·locats de pla i l'interior reomplert de pedruscall. Els blocs amiden de 20 a 40 cms. El parament, malgrat la descoberta d'una sola filada, presenta un treball regularitzat per les dues cares.

UE negatives:

- 114. Perfil d'arrassament del mur. Dels tres metres conservats el perfil oriental és horitzontal i l'occidental irregular i discontinu.

2.- El mur MR10

Orientat de N-S. Té una longitud de 3,50 m., entre el mur MR10 i la porta PR12 i una amplada de 40 a 45 cms. Presenta una interrupció a la part nord on es troba ubicada la porta PR12. S'adossa perpendicularment al mur MR10 i s'uneix canviant de direcció en angle recte, amb el mur MR11.

Presenta les UE següents:

UE positives:

- 109. Nivell d'enderrocament del mur per la part nord, a la PR12. Format per terres compactes, argilós-sorrenques, barrejades amb blocs i pedretes calcaris de tamany divers, i fragments de ceràmica i ossos de fauna molt rodats, els quals donen una cronologia tancada en conjunt homogeni del -175 al -150 aC.

UE construïdes:

- 118. Elevació del mur (per acabar). Paret en disposició de doble filada de blocs calcaris, col·locats de pla i a l'interior reomplert de pedruscall. Els blocs

amiden de 30 a 15cms. irregularment. El parament, descobert en una sola filada, es presenta irregular, doncs les cares externes no presenten cap treball ni cap poliment.

UE negatives:

- 115. Nivell d'arrassament del mur. Presenta un perfil força horitzontal, trencat per la interrupció de la porta PR12.

3- El mur MR11

Orientat de E-O presenta una longitud descoberta de uns 5 metres, entre el MR10 i el límit de la cala per la part Est. D'aquesta longitud i començant per l'esquerra, el mur apareix ben disposat durant dos metres, el metre i mig següent només presenta la cara interna, essent la resta derrumbada (UE 106), i el metre últim es presenta en la seva amplada però de mida més gran. L'amplada de la primera part és de 40 cms. i la del final és de 60cms. S' uneix amb el MR10 canviant de direcció en angle recte, i circula paral·lelament i enganxat al mur MR9 des de la unió amb el MR10 fins el límit de la cala, formant una amplada de 90 cms. Totes les UE que formen el fet MR11 están per acabar. Les UE són les següents:

UE positives:

- 106 Nivell d'enderrocament del MR11 i part oriental del MR9 (sense acabar). Format per terres flonges, argilos-sorrenques, i moltes pedretes de tamany divers. Comporta material arqueològic escàs amb pocs tovots, que donen una cronologia tancada en conjunt homogeni entre --175 i -150 aC.

UE constructives:

- 119 (sense acabar). Presenta dos trams on la disposició sembla clara. La part occidental presenta una disposició irregular en tendència a la doble filada de blocs calcaris, col·locats de pla i a l'interior reomplert de pedrucall. Després presenta l'alineació externa i a la part més oriental, el mur presenta una amplada més grossa, sense saber-ne gaire la seva disposició. L'elevació és encara minsa per respecte al descobriment del mur.

Unitats negatives:

- 116. Nivell d'arrassament del mur (sense acabar i per tant sense determinar). De totes maneres, es preveu un perfil molt accidentat.

4- La porta PR12

Forma part de la interrupció del MR10, Segueix la mateixa orientació S-N i es interrompuda per la delimitació de la cala pel Nord. Per aquesta raó no podem precisar exactament la construcció del llindar i l'amplada de la porta. La part descoberta es troba entre els quadres 266/1685 i 266/1684, i té una amplada de 44 cms. i una llargada de 1,50m. Està en comunicació entre els sectors 1 i 2 i es tractaria d'una porta interna. Està formada per les UE següents:

UE construïdes:

- 110 o llindar, formada per un bloc retallat de (44cm. x 50cm.)

UE positives:

- 111 capa de fragments de ceràmica en els dos cantons seguint la direcció de la llosa del llindar. Aquest fragments s'utilitzen pel sosteniment de blocs que formarien el llindar, en aquest cas el bloc no s'ha trobat. Part dels fragments ceràmics corresponen a àmfora itàlica de cronologia tancada i conjunt homogeni (-200/-150 aC).

UE negatives:

- 120 que forma l'obertura de la porta, limitada per un cantó pel MR10, i per la seva base horitzontal pel llindar i la UE 111, i l'altra per la cala en el cantó nord. La seva amplada descoberta és de 1,50m.

5- El Basament BS13:

Dins del Sector 1. Format per un bloc calcari treballat (UE 113 construïda), de forma circular i cara superior plana. Es de uns 50 cms de Ø. Es troba dins la UE108 que forma part d'un sòl d'ocupació SL14. Està situat a 2 metres de distància del MR10 i a 3 metres del MR9, entre els quadres 263-264 / 1684 S'ha interpretat com una llosa de basament de columna per a sosteniment. El fet complet queda per excavar. Està format de moment per la següent UE.

UE construïda:

- 113. Bloc calcari de forma circular.

6- El sòl SL14:

Sòl d'abandonament que ocupa el sector 1, limitat pels murs MR9 i MR10 i pels límits de la cala pel nord i pel oest. Fet sense acabar, doncs es desconeix la base. En el sòl hi reposa molt material ceràmic i faunístic, de cronologia tancada (-175,-150 aC), la qual dóna la primera cronologia a tota la construcció i ocupació d'aquesta cala. Està en relació al basament BS13.

Està format per la següent UE:

UE positiva:

- 108. Capa de sediment que ocupa tot el sector 1 descobert. Es de textura argilós-sorrenca de color marrón fosc, i d' un gruix de 14 cms. Comporta molt material de tovots de color taronja, i també ceràmic i faunístic. El faunístic es troba en posició plana i molts d'ells són determinables (veure dossier). Es troben concentrant especialment en el racó SE i vora els murs MR9 i MR10. El material ceràmic és d'una cronologia tancada i s'escampa en la mateixa zona de la fauna i sobretot al voltant del basament. Ambdues inclusions antròpiques es dispersen cap els cantons nord i oest. Destaca en aquest sediment l'absència de carbons.

Les UE constructives o negatives quedan per precisar

c.- La interpretació de la cala 1 i la cronologia:

Un cop descrites les UE i els fets, l'estudi del material arqueològic i donada la cronologia de formació de cada Unitat, hom interpreta la cala 1 de la següent manera. La cala 1 posa al descobert 3 panys de paret que divideixen l'espai en tres sectors limitats pels extrems de la cala. Només el sector 1 ha pogut ser excavat. En l'esmentat sector (protegit pels murs MR9 i MR10) s'ha pogut determinar un nivell d'ocupació /abandonament, que es recolza en el sòl SL14 el qual ha donat material faunístic i ceramològic important en posició plana i concentrada en l'angle SE del sector.

En una posició centrada s'ha trobat una basament de columna BS13, i el mur M10 presenta una interrupció que forma una porta interna (PR12) que comunica el sector 1 del 2.

L'estudi del material ceràmic estableix un conjunt homogeni de datació tancada (-175, -150 aC) essent els criteris de datació l'àmfora greco-itàlica i la campaniana A, amb tipologia de fase clàssica/antiga. Aquesta datació marca de moment la cronologia més moderna del jaciment documentada en estratigrafia fins ara.

L'estudi faunístic queda per determinar (actualment en estudi) però remarquem la presència de moltes mandíbules i maxilars d'animals domèstics sobre tot gos, porc, boví, oví, cavall,... En l'estudi de la fauna està segurament la funció del sector 1, al menys en l'últim moment de la seva ocupació. (es presenta un petit informe).

Tot això i l'amplada dels murs que limiten els sectors (de 40 a 60cms) descarten l'existència d'un límit murari de categoria. La direcció ortogonal dels murs MR9 i MR11 cap el marge Est ens diu que el replà fou retallat també per aquest cantó, en una època posterior a l'ocupació.

En relació al treball del camp, la seqüència cronològica de la cala 1 ha donat dues fases: 1B i 1A. La fase 1B correspon als últims nivells de construcció i d'ocupació de la zona (Veure apartats 1 i 2), i la fase 1A als nivells de la destrucció de la fase anterior i nivells superficials. D'abaix a dalt tenim:

La fase 1B formada per dos nivells:

1.- Un nivell de construcció que experimenta dos moments, formats pels murs MR9, MR10 i MR11, els quals divideixen la cala en tres sectors 1, 2 i 3. D'aquests murs, tot i que foren coetanis en un moment, el MR9 es construiria anteriorment als altres dos, que sembla que s'hi adossen. En

un moment donat el MR9 i el MR11 formen una paret doble. La fase de construcció final correspondria a una datació anterior al -150 aC, data de la última ocupació.

2.- Un nivell d'ocupació (utilització i /o abandonament) del sector 1, limitat pels murs MR9 i MR10 (Els sectors 2 i 1 resten per excavar). La UE 108 (sòl d'ocupació) i que ocupa tot el sector 1, ens informa del moment de l'abandonament del sòl SL14, que s'efectuà entre el -175 i -150 aC. Aquesta data marca la última ocupació del replà, dins l'àmbit estudiat.

La fase 1A marcada pel moment de l'abandonament i formacions superficials:

3.- Un nivell de destrucció, marcat per les unitats d'enderrocament i d'arrassament dels murs MR9, MR10 i MR11 i de la porta PR12 (UE 106, 109, 112). (TPQ-TAQ=-175, -150)

4.- Un nivell d'abandonament final de la zona remarcada per una capa de reompliment, que cobreix els murs i les restes constructives (UE 103, 104 i 105) (TPQ-TAQ= -175, -125 amb molt poca intrusió)

5.- Una capa superficial d'aportacions modernes degut als treballs agrícoles actuals (UE 100, 101, 102 i 107) (TPQ-TAQ= -250, -125 amb intrusions medieval i moderna).

d.- documentació gràfica:

S'han aixecat els següents dibuixos

- 4 seccions generals a Escala 1/20:

- Secció 1 de O-E de 10 m. de longitud (260-270 /1682)
- Secció 2 de N-S de 7 m. de longitud (265 /1679-1686)
- Secció 3 de N-S de 7 m. de longitud (267 /1679-1686)(dossier)
- Secció 4 de)-E de 10 m. de longitud (260-270 /1684,40) (")

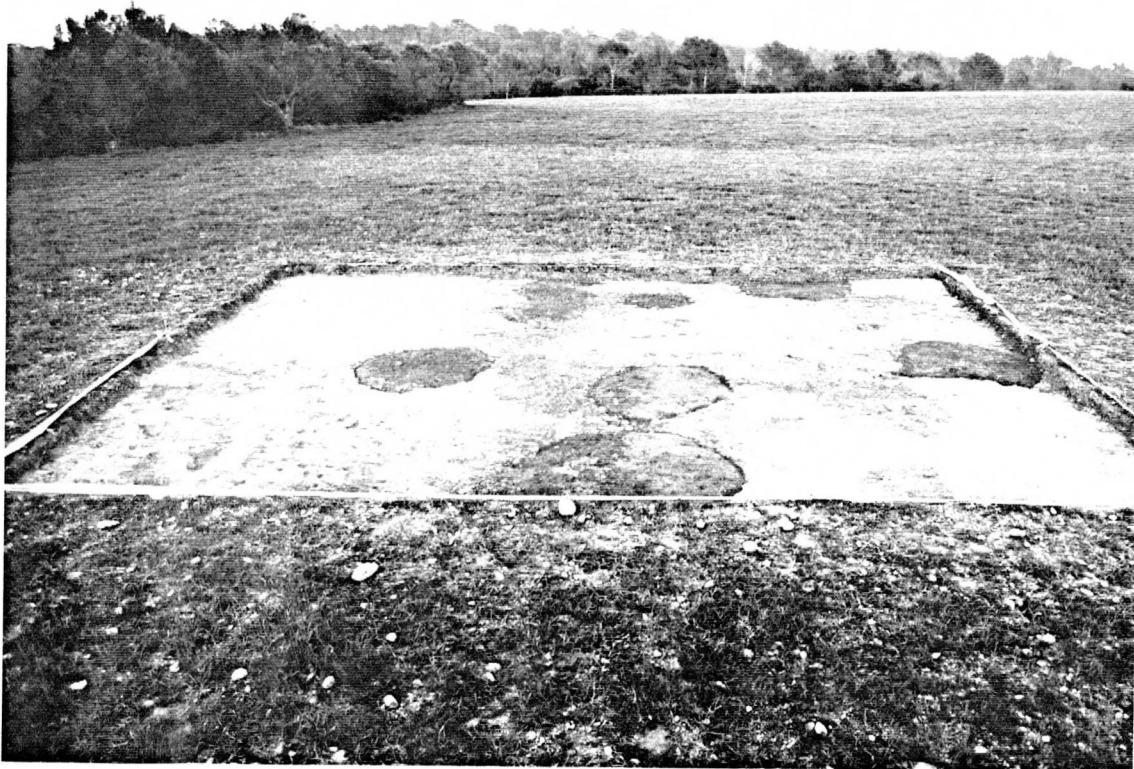
- 4 plànols generals a Escala 1/20:

- Plànol 1 de 24 m2 (Part dels murs MR9 i MR10 i la UE106)
- Plànol 2 de 24 m2 (Punt d'unió dels tres murs MR9, MR10 i MR11)
- Plànol 3 de 70 m2 (UE d'enderrocament 109, 106 i 102) (260-270 /1679-1686)
- Plànol 4 de 70 m2 (completa el plànol 3) (veure dibuix plànols 3 i 4)

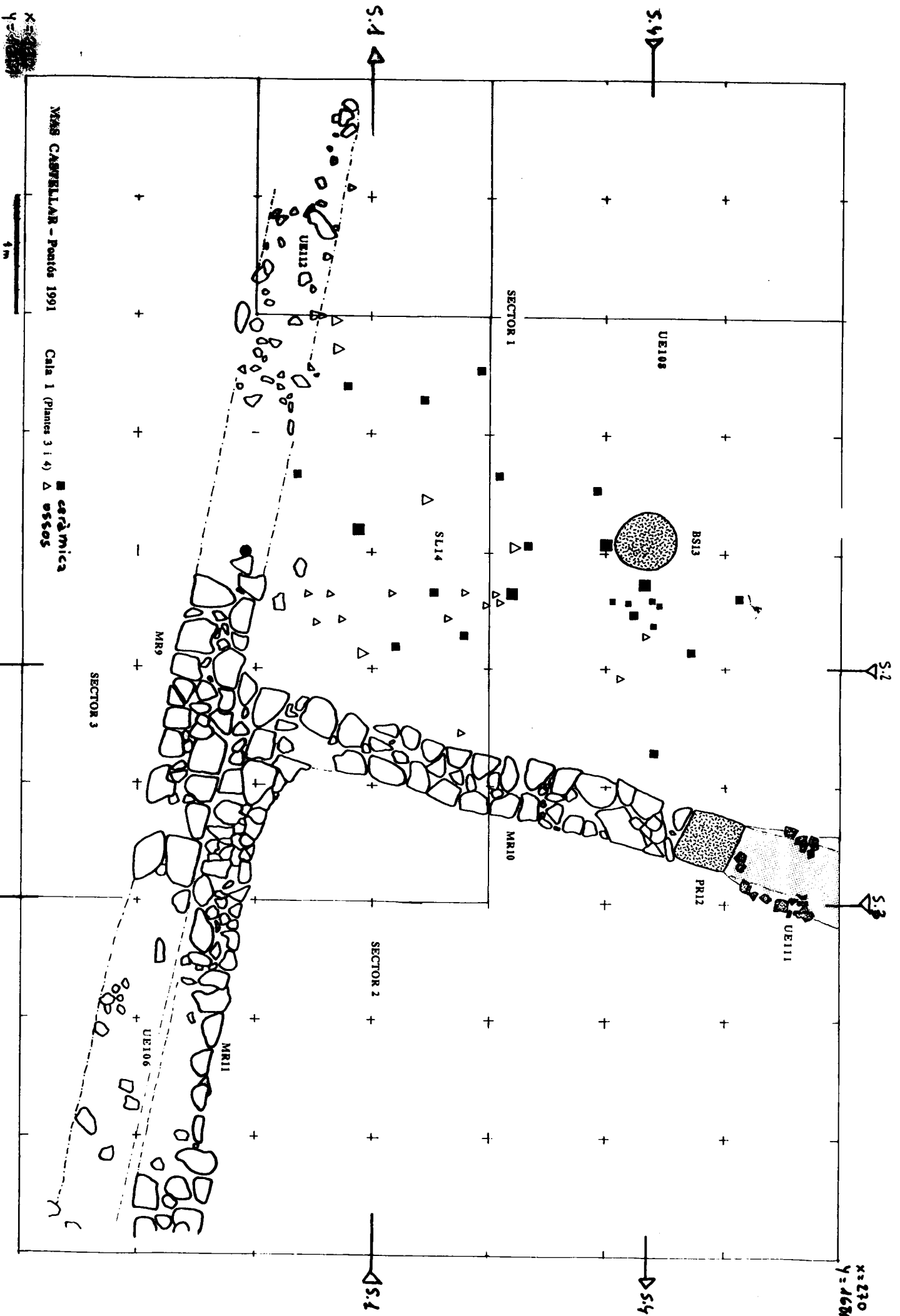
- Fotografies B/N i diapositives

Sondeig 1: Els tres murs separen la zona en tres sectors

Sondeig 4: Vista general amb les taques de les fosses-sitges

MAS CASTELLAR - Pontó 1991

Cala 1 (Plantes 3 i 4)

■ ceràmica
▲ ossos

1m

S.2

S.3

S.1

S.4

S.2

S.3

S.1

S.4

SECTOR 3

SECTOR 1

SECTOR 2

MR9

MR10

MR11

PR12

BS13

SL14

UE112

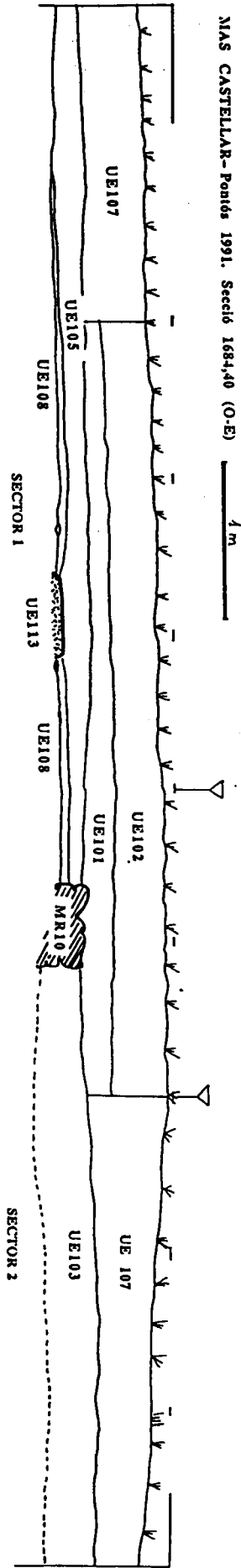
UE108

UE111

UE106

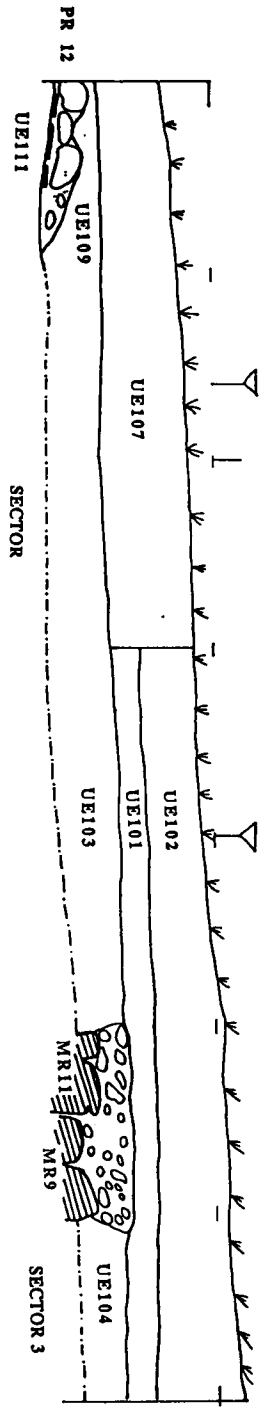
X
Y

x = 270
y = 1684.40
z = 95.22

x = 260
y = 1684.40
z = 95.22

1 m. MAS CASTELLAR-Pontós 1991. Secció 267 (N-S)

2.- La Cala 2

a.- Situació, coordenades i extensió:

Està situada al quadrant II a SE, pròxim al creuament dels dos eixos principals del replà de dalt, en una zona centrada i en un dels punts més alts. Comprèn una àrea de 4m x 4m. (= 16m²) i presenta una lleugera tendència vers NE. Les seves coordenades, segons planimetria general són de 196-200 / 1662-1666. Les cotes superficials extremes en relació al punt 100 de referència són de 98,59 (punt S0) a 98,37 (punt NE). La seva pendent és de 0,05 (22 cms. de SO a NE).

b.- Desenvolupament de l'excavació:

El criteri per realitzar aquesta cala fou la de localitzar certa extensió del jaciment, a part de les cales establertes en els marges Est, Sud i Oest del replà superior. La seva ubicació en el centre i en un punt alt serien dos elements que podien garantir algunes dades arqueològiques del jaciment. La seva ubicació, no obstant, malograva els treballs agrícoles actuals, i la nostra proposta era trobar els primers nivells arqueològics per situar-nos cronològicament, i segons les troballes establir un pla menys perjudicial pels treballs del camp.

1.- Les unitats estratigràfiques:

La Cala 2 ha donat un total de 6 UE (veure llistat) de les quals:

- 4 UE positives (n.superficial, reompliments, sediments)
- 2 UE negatives (buidament de fosses)

Les *Unitats positives* fan referència a la capa superficial o terres agrícoles, de 25 a 29 cms de gruix, la qual posa al descobert una altra capa d'uns 16cms., (UE 201), molt rica en material arqueològic e inclusions antròpiques (ceràmica, fauna, carbons i tovots, tot fragmentat). L'aixecament d'aquesta capa arqueològica d'encobriment posa al descobert tres fets o 4 en un espai de 16m² (2 fosses FS6 i FS7 i un mur MR8) (sense excavar).

Altres unitats positives serien les primeres capes de reompliment de la fossa FS6 (UE202) i de la fossa FS7 (UE203). Els components de les dues unitats de reompliment són molt diferents. La primera comporta moltes inclusions antròpiques, orgàniques i culturals, mentre que la segona culturals i cantos rodats.

Les *unitats negatives* formen el buidament de les fosses FS6 (UE 204) i FS7 (UE205). Manquen d'excavació però donen de moment les dimensions i forma de les boques de les fosses.

2.- Els fets:

La segona capa de sediment de la cala 2 ha posat al descobert tres fets (veure llistat), dels quals:

- 2 fosses: FS6 i FS7
- 1 mur: MR8

1.- La fossa FS6:

Està situada a l'oest de la cala i resta tallada al marge d'aquesta. Es troba entre les coordenades 196-197,50 / 1163,60-1664,72.

Està formada, de moment, per les UE positiva 202 de reompliment i la UE negativa 204 de buidament. (ambdues no están acabades)

De la UE202 s'ha extret només una petita mostra de reompliment amb moltes inclusions antròpiques (carbons, ceràmica, pedres cremades); inclusions orgàniques (fauna, petxina i cereals) e inclusions culturals (ceràmica, tovots, i enlluïts ?).

La línia de buidament de la fossa li dóna ara per ara una forma ovalada d'un amplada màxima d'un metre i una llargada de més d'un metre i mig, de moment.

2.- La fossa FS7:

Està situada al sud de la cala i resta també tallada pel marge. Es troba entre les coordenades 198,50-199,40 / 1162-1662,50.

Està formada, de moment, per les UE positiva 203 de reompliment i la UE negativa 205 de buidament (ambdues no están acabades).

De la UE203 s'han extret uns 20 cms de reompliment i aquest estava format per una gran quantitat de cantos rodats, amb carbons ceràmica i tovots (apenes hi havia terra).

La línia de buidament de la fossa li dóna una forma enterament circular (semicircular de moment) de uns 90 cms. de dm.

3.- El mur MR8:

Està situat a nord-est de la cala i orientat de est a oest. Al cantó sud i a tot al llarg del mur localitzat s'ha enregistrat una taca cendrosa de forma arrodonida (fossa?, taca?). La sola presència d'un tram de mur de doble filada i d'una longitud de un metre, no ha permès de moment definir les UE que formen el mur MR8, fins a una nova ampliació de la cala.

c.- La interpretació de la Cala 2 i la cronologia:

L'aixecament dels dos primers sols edífics, un superficial i en relació als treballs agrícoles (UE200) i l'altre arqueològic i d'encobriment del jaciment (abandonament, o similars) (UE 201), no permeten fer gaires interpretacions evolutives.

No obstant, l'aixecament de l'UE 201 i la descoberta d'uns fets arqueològics (dues fosses FS6 i FS7 i un mur MR8), assenyalen la fertilitat de la cala 2. Així i malgrat no haver excavat gaire en aquesta cala, avancem les següents hipòtesis:

1.- La realització de la cala 2 ha permès donar a conèixer una mica més l'extensió fèrtil del jaciment arqueològic. Orientats cap a Nord i en relació a les cales 3 i 5, sabem que hi ha una distància de zona fèrtil de 46 metres, i en relació a les cales 4 i 1 situades als extrems oest i est del replà, permeten la continuació d'un jaciment que tindria una longitud oest-est de més de 152 metres.

2.- L'estudi del material arqueològic dóna una cronologia interessant en relació a les altres cales. Des del nivell superficial, a part de ser el material arqueològic abundant, aquest pertany a un conjunt heterogeni però antic (dat. TPQ-TAQ= -450, -325 aC.) essent els criteris de datació la presència de ceràmica gris monocroma i atica de vernis negre. En tot cas un material més antic que el representat a la cala 1, i en canvi dins els contextos de les UE de les cales 3, 4 i 5.

3.- La segona capa de sedimentació de la cala 2, presenta moltes inclusions antròpiques, orgàniques i culturals. L'estudi del material arqueològic pertany a un conjunt homogeni de datació tancada (dat: TPQ-TAQ = -425, -375).

4.- El material arqueològic que comporta el primer nivell de reompliment de la fossa FS6 pertany a un conjunt homogeni de datació ampla (dat: TPQ-TAQ = -425, -375), i en general segueix una seqüència cronològica envers els nivells superficial i d'encobriment.

5.- A part d'alguns materials intrusius, aquesta cala des d'un començament detecta la presència de material més antic en relació a la cala 1, i en canvi sembla correspondre's amb les cales 3 i 5. La datació tancada del primer nivell arqueològic (UE201) ens assenyala que ens trobem en una zona antiga, ja des dels nivells superficials, i que això detecta un hàbitat localitzat a la zona sud-central del replà alt.

6.- la precarietat de les investigacions en aquesta cala no permeten fer més deduccions, però sí tenir en compte que és un punt neuràlgic del desenvolupament cronològic, social i econòmic del jaciment.

d.- Documentació gràfica:

- S'han realitzat de moment dos plànols generals de la cala:

1.- Un plànol general després del nivell 1

2.- Un plànol general després del nivell 2 amb les fosses FS6, FS7 i el MR8 (veure dibuix).

- Fotografies B/N i diapositives

e.- Treballs interdisciplinaris:

Resten pendents:

- els treballs carpològics recollits de la UE202 de la fossa FS6, que aparentment del rentat de les terres es veiem clarament granes. (encarregats a Ramón Buxó i a Mercè Català).

- els estudis faunístics, escassos. (encarregats a Ma. Saña i a Susanna Casellas).

3.- La Cala 3:

a.- Situació, coordenades i extensió:

Està situada arran de l'extrem sud del replà alt, dins el quadrant II, i vora la cala 5 al marge. En un terreny força pla, ocupa una extensió de 8m x 20m (=160m²). Està orientada Est-Oest. i les seves coordenades són: 165-185 / 1627-1635. Presenta un desnivell de 40 cms (en 20 metres de distència) vers l'oest i vers el nord. Aquesta cala comprenia dues cales antigues que foren iniciades els anys 1975 i 1976. La presència de pedres i blocs de tamany gran i mitjà, un cop aixecat el superficial determinar el final de les campanyes. El propòsit d'aquesta cala fou buscar el límit d'aquest enderrocament i definir la seva interpretació.

Degut a la seva extensió es dividí la zona en 4 sectors provisionals:

- Sector A ocupa les coordenades 165-172 /1627-1635. En un principi fou excavada una petita àrea de 2 x 2m. (165-167,5 / 1632,5-1635). Més tard s'activà directament a tot el sector.

- Sector B ocupa les coordenades 172-178,5 /1627-1635, i està situat sobre l'amontagament de pedres descobertes l'any 1975.

- Sector C ocupa una cala antiga de l'any 1976 de 12 m². situada entre 178,5-182 / 1627-1632,5. Es troba a prop del sector B i no es trobà cap nivell de pedres.

- Sector D situat a l'extrem est de la cala 3 fou excavat un petit sondeig de 2,5m x 2,5m.

b.- Desenvolupament de l'excavació:

1.- Les unitats estratigràfiques:

La cala 3 ha donat un total de 17 Unitats estratigràfiques (veure llistat)
(Aquest es farà en relació a cada sector, i més tard es farà una interrelació general):

El Sector A (el sondeig de 2,5 x 2,5m) ha donat 6 unitats estratigràfiques, de les quals:

- 5 positives (nivells superficial, d'abocament i d'enderroc)
- 1 negativa (d'arrassament mur)

Les *unitats positives* fan referència a una capa superficial (UE 303) de 25 a 30 cms., que ocupa tot el sector A, i que correspon a les terres agrícoles actuals, i a dos nivells de reompliment, un per sota de l'altra (UE304 i UE305) formats per terres heterogènies amb molts còdols. La UE 304 ocupa una capa fina en el sector A, de 6 cms., a excepció del sondeig situat a l'extrem nord-oest, el qual donà un gruix de 30cms. La UE 305 presenta un fort desnivell cap a oest de 40 cms en dos metres de distància. Aquesta última unitat posa al descobert una altra formada per blocs de 10 a 15 cms., que recorden un nivell d'enderrocament (UE307). Aquesta unitat posa al descobert un fet, el mur MR16, amb el seu nivell d'enderrocament (UE310), el qual es troba a uns 40 cms. més avall del nivell de pedres que es localitzen al sector B. (veure plànol i secció)

La *unitat negativa*, correspon al perfil d'arrassament (UE 311) del mur MR16.

Les *unitats constructives* no han estat encara definides per la superficialitat del mur.

A la resta del sector A, la UE304 presentava una fina capa de còdols, i que posa al descobert una superfície heterògena. Hi distingim tres zones no identificades encara (veure dibuix). La zona situada a sud-est es relaciona amb l'amontament de pedres del sector B, la zona central per un terra argilós de color marró fosc, i la resta a part del sondeig situat a nord-oest, està format per un sòl endurit de blocs grans i material no identificable.

El Sector B ha donat només unitats positives. Consisteixen en netejar la zona (UE300) i l'aixecament de tot el superficial pendent (UE 301), que poden correspondre's als altres nivells superficials (UE 302 i 303). L'aixecament del nivell superficial posa al descobert una amontament de pedres (UE 308) que presenten dues distribucions. Una de forma semicircular i feta de pedres de tamany mig, entre 10 i 20 cms. i que s'estén des de l'angle NE a l'angle SE continuant pel sector A. L'altra distribució, situada dins l'arc de pedruscall, està formada per blocs grans de dimensions varies que van de 70cms. les més grosses fins a 30 les més petites. Les zones lliures de l'enderrocament (UE308) estan formades per unitats de sedimentació (positives) per sota del

superficial (UE 312 de l'angle surest, i la UE 314 de la zona nord del sector). Ambdues UE cobreixen els primers nivells arqueològic i tenen una textura terrosa amb molts rierencs. Són equivalents però no iguals. Aquestes últimes unitats posen al descobert una superfície molt complexa, en textures, colors i distribucions que no hem pogut definir, en espera d'una ampliació de la zona. Algunes d'elles han estat iniciades però no acabades.

Sota la UE 312 han aparegut dues capes diferents l' UE 316 fa referència a una unitat de sediment amb còdols, semblant a la UE 304 i a la 306, i la UE 315 a una taca carbonosa i cendrosa de forma circular?

Sota la UE 314 ha aparegut una banqueteta ? de terra? (veure dibuix)

El Sector C només s'ha procedit a la neteja de la cala 1/1976.

El Sector D, és un petit sondeig fet per comprobar les UE del Sector C. Aquest ha donat 3 unitats positives: UE302 superficial, i les UE 306 i 309 corresponen a capes amb molts rierencs, capes que encobreixen els nivells arqueològics i per tant capes d'abandonament.

2.- Els fets:

Només hem pogut diferenciar un fet, el mur MR16, amb el seu nivell d'enderrocament (UE310). Només s'ha descobert un tram de 2,20 metres de longitud, en direcció Sur-Nord, i uns 90 cms. d'amplada. Aquest mur es troba uns 40cms. més baix que el gran enderrocament que s'observa en el Sector B (UE308) i que encara no s'ha pogut determinar a quina classe d'estructura pertany.

c.- La interpretació de la cala 3 i la cronologia:

Resta difícil d'ésser interpretada per la superficialitat de l'excavació (aixecaments superficials i capes d'encobriment) i la complexitat heterogènea de les seves unitats estratigràfiques. La situació en el marge central i en una posició alta del replà, i en un principi, la presència d'un gran nivell d'enderrocament, ens assenyala que podem trobar-nos davant una gran estructura que encara no hem pogut definir. La relació propera amb la cala 5 ens ajuda a fer les següents interpretacions:

1.- El marge occidental ha donat els mateixos nivells d'abocament de còdols, que els de la cala 5, els quals presenten un fort desnivell cap a ponent i cap el sur. Això indicaria que l'abocament dels sòls edífics observats en el marge i en el camí i que foren interpretats com provinents del buidament d'unes fosses es col·locarien en aquesta zona aprofitant les runes existents d'un hàbitat antic.

2.- En la cala 5 aquests abocaments cobreixen l'enderroc d'una construcció datada del -425,-375 aC. Curiosament els nivells de derrubis conglomeràtics localitzats a la cala 3 donen una cronologia TPQ-TAQ (= -425,-350). El mur MR16 està orientat igual que el MR 1 de l'habitació de la cala 5, i el seu enderrocament es data entre el -450, -400 aC.

3.- De moment no podem trobar una relació entre l'habitació de la cala 5 i l'estructura en una posició més alta, de la cala 3-Sector B. Podria tractarse de dues construccions sincròniques però de nivell diferent, segurament aterrat. Les UE que cobreixen el gran enderrocament i les que es troben al seu voltant donen també una cronologia homogènea tancada(TPQ-TAQ= -450, -400).

4.- Aquesta última hipòtesi resta encara més difícil d'ésser interpretada, degut a la demostració que aquesta zona ha sofert dues interrupcions posteriors a l'hàbitat antic: pel marge sud del talús i el camí que ens porta al camp de dalt, interrupcions que han modificat la morfologia del replà i segurament el nivell d'assentament. Tant a la cala 5 com possiblement la cala 3, es presenta un nivell de reorganització de l'espai, representat en el primer cas per l'aplanament del nivell d'enderrocament de l'habitació (UE 502) i en el cas de la cala 3 possiblement el sòl a dalt definit. Aquest dos nivells es troben en una alçada diferent de uns 3,20 metres i la distància dels murs MR16 i MR1 és d'uns 17 metres. Manca pertant una forta intervenció per relacionar-los

5.- Sobre aquests dos nivells reorganitzats i aplanats (el desnivell pot entendre's per una construcció escalonada) s'hi van col·locar els derrubis conglomeràtics, adaptant una forma de talús per les zones de ruptura, però que es col·locarien per anivellar les runes i qui sap el propi terreny (?).

d.- documentació gràfica:

S'han aixecat els següents dibuixos:

- 2 Seccions generals a Escala 1/20:

- Secció 1 de S-N (x=172)

- Secció 2 de E-O (y=1632,5

- 3 Seccions parcials a Escala 1/20

- Secció S-N de dos metres i mig del sector A, mur MR16

- Secció E-O de dos metres i mig del sector A, mur MR16

- Secció del sector D

- 6 plànols generals a escala 1/20

- 4 plànols d'equilibri de cotes entre la cala 3 i els sectors.

Sondeig 3 Sector A:
Presència d'un mur i el seu enderrocament sota els nivells
conglomerats

Sondeig 3: Nivell d'enderrocament

- plànol 5 del sector 5. Dibuix de l'enderrocament
- plànol 6 dels sectors A i B
- _ 1 plànol parcial del sector A del mur MR16
- _ Fotografies B/N i diapositives.

4.- La Cala 4

a.- Situació, coordenades i extensió:

La Cala 4 està situada a l'extrem occidental del replà alt, dins el quadrant NO. En un terreny aparentment pla, ocupa una extensió de 8m x 10m. d'orientació S-N, essent les coordenades de la quadriculació general de 118-126 / 1713-1723. Presenta una lleugera pendent cap a NO. L'extensió de la cala és de 80m² (de 4m. x 10m. en una primera intervenció, ampliada 4m. vers l'est en una segona.) (veure plànol de situació).

b.- Desenvolupament de l'excavació:

El propòsit de la cala 4 fou des del principi la de descobrir una zona de "camp de sitges" fàcilment distingides en fotografia aèrea. Pel material litògen de la superfície ja es preveia l'aflorament pròxim del subsòl natural.

Consta dons d'una sola Unitat Estratigràfica i positiva (UE400). Es una capa superficial que ocupa tota la cala. Del punt més alt a SE (coord. 126 /1713) al punt més baix a NO (118 / 1723) del nivell horitzontal, presenta una diferència de 77 cms. Aquesta capa superficial té un gruix de 25 a 30 cms per tota la cala i segueix la mateixa pendent del subsòl que també s'inclina lleugerament cap a NO. Aquesta capa està formada per un sediment molt flonjo i heterogeni, de terres i conglomerats variats, molt remogut pels treballs del camp. Comporta moltes intrusions culturals, especialment ceràmica molt fragmentada i variada.

L'aixecament d'aquesta capa descobrir una quantitat de fets, entre els quals hi han 6 fosses (FS) entre 50 cms. a 100cms., i taques (TQ) de formes amorfes. La manca d'excavació de tots aquests fets ens impedeix fer-ne una descripció acurada i una numeració. Queda doncs per una possible intervenció.

c.- La interpretació de la cala 4 i la cronologia:

La capa superficial de la UE400 és interpretada com un sediment superficial format per aportacions modernes i molt barrejat pels treballs agrícoles actuals. El material arqueològic que comporta presenta una cronologia ampla de -500 a -200 aC. presentant un conjunt heterogeni amb domini homogeni.

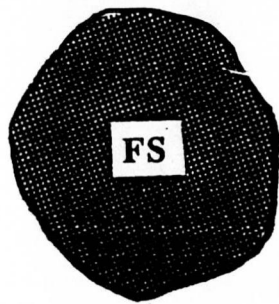
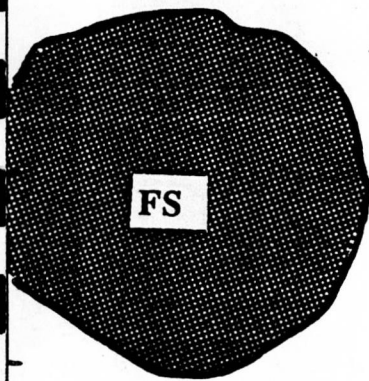
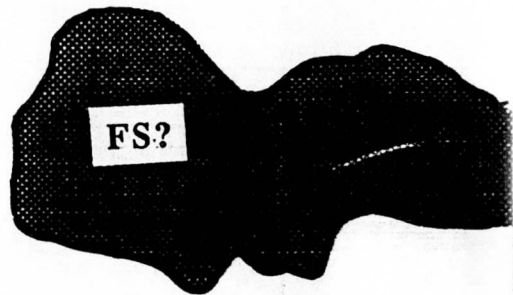
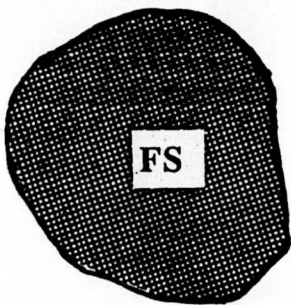
La importància de la cala estriba en que un cop aixecat el nivell superficial, aparegué el subsòl que presentava dues classes d'anomalies. Unes taques fosques de forma circular (de 50 a 100 cms.) i unes altres amorfes, de color més clar i de dimensions més petites. Les primeres tenen una textura argilosa i heterogènea amb moltes inclusions antròpiques, culturals i orgàniques, i semblen excavades en el subsòl, mentre que les segones tenen una textura homogènea i compacta, argilosa-llimosa, de color gruenc sense inclusions de cap mena.

Les primeres són interpretades com fosses-sitges (FS), de moment sense numerar, i les segones com aglomeracions discontinues (cubetes?) d'un material de construcció, argila seleccionada pel cobriment de les parets de les fosses, per fer-les més impermeables, o en el cas de que aquelles es tractessin de fosses-sitges, material per tancar hermèticament les fosses. Aquesta hipòtesi ve fonamentada pel fet que a la vorera de la boca de les fosses s'observa aquesta classe de material. Aquestes taques es troben sobre el subsòl i aprofiten cubetes naturals, entre els espais buits de les fosses (veure plànol cala 4)

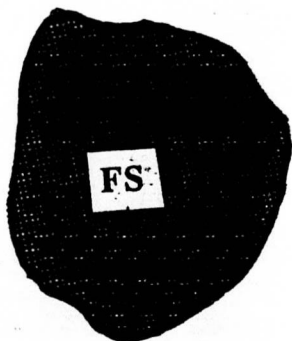
d.- Documentació gràfica:

- 2 Plànols generals a escala 1/20 i 1/40 (coord.118-126/1713-1723)
- Fotografies B/N i diapositives, i fotografies aèrees.

UE401

UE401

5.- La Cala 5

a.- Situació, coordenades i extensió:

Està situada en el quadrant II (a SE) i ocupa una superfície de 42 m² (6x7 m) en el talud sud del Camp de Dalt. Té un desnivell de 4'91 m en una distància de 6m, és a dir un pendent aproximat de 30º (0,81). Les seves coordenades de la planimetria general són:

- 1: x=162, y=1618, z=93'96 en l'angle SW
- 2: x=169, y=1618, z=94'73 en l'angle SE
- 3: x=169, y=1624, z=98'87 en l'angle NE
- 4: x=162, y=1624, z=97'71 en l'angle NW

Es va realitzar per tal d'obtenir una secció lateral (en direcció E-O) del turó que complementés l'informació obtinguda en la Secció Mc-90078 (en direcció S-N), i de les quals formen angle recte. La seva finalitat és delimitar els elements genètics, tant naturals com antròpics, que han intervingut en la formació de la morfologia del Camp de Dalt.

Es va iniciar l'excavació en una franja de 2 m d'amplada situada a l'extrem W de la cala que en vista dels resultats obtinguts va extendres 3 m pel lateral S fins a l'extrem W. En resulta una superfície en forma de L de 27 m².

Per la particular morfologia de la cala s'ha adoptat el mètode d'excavació tipus tell, és a dir; quan s'identifica un estrat s'el segueix en superfície fins que s'arriba a l'extrem de talus, llavors s'excava en vertical per tal de trobar el nivell immediatament anterior.

Això ha estat possible, per què molt aviat ens adonarem que el replà superior havia estat retallat pel cantó Sud, donant-li una pendent forta (0,81) i una superfície allisada, que aixeca majestuosament el replà sobre una explanada d'origen fluvial.

b.- Desenvolupament de l'excavació

1.- Les unitats estratigràfiques

En l'excavació s'han identificat un total de 22 UE (veure llistat) repartides de la següent manera:

- 10 positives (capes de sedimentació natural, enderrocs)
- 7 construïdes (murs, sòls)
- 5 negatives (arrassaments, superfícies d'ocupació)

Les unitats positives són en aquest cas les principals capes de sediment que formen l'estratigrafia principal,: el nivell superficial de sòl edàfic poc evolucionat (UE500), els aports antròpics de còdols (UE501), l'enderroc de tovots i material lític (UE503), i el nivell d'abandó (UE504), les capes puntuals que formen estructures: el nivell de còdols de la llar LL2 (UE507) i de la llar LL4 (UE513), la capa de cendres i carbons de la llar LL2 (UE508) i de la llar LL4 (UE514), i el nivell de derrumb de l'enlluit del MR3 (UE512), i la capa de sediment del sòl SL15 (UE515).

Les unitats negatives están formades especialment per la superfície de sòls: la superfície aplanada del derrumb de tovots UE103 (UE102), l'arrassament de MR3, la superfície d'ocupació amb fauna del sòl SL15 (UE516) i la superfície del sòl SL5 (UE506), i els nivells d'arrassament dels murs MR1(UE517) i del mur MR3 (UE509).

Les unitats construïdes formen part de les elevacions dels murs MR1 (UE 518, 520 i 521) i de l'elevació de tovots del mur MR3 (UE510); la sola del sòl construït SL5 (UE505), l'enlluit del mur MR3 (UE511), i el ciment que lliga els tovots del MR3 (UE519).

2.- Els fets

Algunes de les diferents UE descrites anteriorment s'associen entre elles com a components d'una mateixa estructura o fet arqueològic. En la cala 5 s'han identificat 6 fets completament diferenciats, dels quals:

2 murs: MR1(de tovots, còdols i blocs) i MR3 (de tovots)

2 llars simples LL2 i LL4 (de còdols i cendres)

2 sòls: un construït: SL5 i un altre sedimentat SL15.

Tots aquests fets es troben en procés d'excavació i no están completament definits.

1.- El mur MR1

Orientat en direcció NW-SE no es relaciona amb cap altre mur ni sòl, ja que està excapçat pels dos extrems (en la part sud per la morfologia del talús i per la part oest per la construcció d'un camí. Les seves dimensions màximes son: longitud apareguda 230 cm, amplada 70 cm i alçada coneguda 85 cms.

Va ser identificat durant la campanya 1990 en la secció MC-90078 on correspon al nivell 21. En aquesta zona es relacionava amb diversos nivells, tant de sedimentació natural (14 i 15) com d'habitació (17, 18, 19, i 20). En la cala 5 pot estar relacionat amb el sòl SL5 i amb la capa d'enderocament de tovots (UE103).

El mur està format per una triple elevació construïda amb materials diferents: un parament de tovots (UE520) sense poder especificar per manca d'excavació, un parament de còdols de tamany mitjà (30x20 cm) molt poc treballats (UE 518) i una base de blocs grans treballats(UE521) al menys en la cara externa. El perfil d'arrassament (UE 517) assenyala una fase de destrucció forta del mur. Unicament l'arrassament de la part superior pot ser antic, per tant ens trovem davant dos o tres moments de destrucció d'aquest mur.

2.- El mur MR3 (veure planta i secció)

Es situa a l'extrem Est de la cala en els quadres 169 / 1619-1620. En el seu extrem sud està arrassat per la morfologia del talús i en l'extrem nord s'endinsa en la secció, i la seva llargada és de 55 cm. Té una lleugera orientació NE-SW

Consta d' un parament de 5 tovots i mig descoberts (UE 510) de mida regular (30x10x10-8 cm) separats per fines franjes de ciment de color més clar (UE 519) i està cobert o protegit per un enlлит (UE 511) a la cara est. L'enlлит estava encalat (argamasa de palla i argila) i pigmentat de color blanc sobretot i vermell, i té signes clars d'exposició al foc (està relacionat amb la llar LL4) per la cara externa, mentre els tovots, a l'altra cara, resten crusos.

L'arrassament del mur (UE 509) és molt net i el seu derrumb (UE 512) cobreix parcialment la llar LL4 que probablement està adosada al mur MR3.

3.- La llar LL2 (veure secció projectada)

Es situa sobre la superfície del sòl SL5 (coord. x=163'68-164'97, y=1619-1620) i s'endinsa en la secció. La part que se n'ha excavat ens mostra que és una llar plana, amorfa i força extensa (dimensions màximes 133 x 60 x 12 cm) i no massa gruixuda. Està formada per còdols de petit tamany (aprox. 10 cm) (UE 507), cendres i carbons (UE 508) en bon estat de conservació i la superfície de terra cremada del sòl SL5. Al seu entorn hi abunden les restes de fauna cremada i sense cremar i algun fragment ceràmic. També s'han trobat restes carpològiques, actualment en estudi. Aquest fet ens pot indicar el funcionament d'aquesta zona com a espai domèstic. D'est a oest la llar comença a perdre gruix i es converteix en una superfície d'ocupació (UE 506) que pot estar relacionada amb el MR3 i possiblement també amb el MR1.

4.- La llar LL4 (veure secció)

Es troba encaixada entre el mur de tovots MR3 i la secció E de la cala i ocupa un espai molt reduït endintant-se en la secció. Un conjunt de còdols (UE 513) de sorrenca, basalt i calcària es distribuïxen de forma circular a l'entorn d'un piló tou (+ de 10 cm) de cendres i carbons (UE 514) en molt bon estat de conservació. (S'han recollit mostres carpològiques i antracològiques, actualment en estudi).

5.- El sòl SL5

Ocupa la totalitat de la cala d'E a W en una franja que varia d'amplada de 120 a 20 cm disposada de forma horitzontal amb un lleuger pendent cap a l'oest. Està format per un sòl construït (UE 505) de 3 cm de gruix màxim i per una superfície allisada, cremada i en algun cas malmesa (UE506) i que es troba sota la llar LL2. Possiblement és la presència d'aquesta estructura de combustió la que ha ajudat a la formació d'una sola de terra cremada tant consistent. Lateralment aquest nivell s'aprima fins a convertir-se en una superfície d'habitació sense volum i deixa de tenir traçes de combustió. Aquest sòl a més de suportar la LL2 sembla estar en relació amb el mur MR3, i possiblement amb el mur MR1.

6.- El sòl SL15

L'excavació del sòl SL5 en una petita zona situada al quadre 167-168 / 1619 i aprop del mur MR3, va donar la presència d'un altre sòl, format per una unitat positiva de sediment (UE515) i una superfície amb fauna exclusivament (UE516). La part excavada impedeix fer qualsevol altra interpretació.

c.- La interpretació de la Cala 5 i la cronologia:

El posterior retall del replà superior pel cantó Sud, ha posat en evidència una seqüència cronoestratigràfica que interpretem de la següent manera i de forma provisional :

El conjunt de fets i unitats estratigràfiques que apareixen en aquesta cala tenen una interpretació global que podria agrupar-se en tres etapes, a excepció del nivell d'ocupació representat pel SL15.

1. – Un nivell de construcció i d'habitació (Fase 5C2) .

Aquest grup inclou tots els fets, excepte del MR1 que no es relaciona directament i pot no ser sincrònic als altres i , i els situa en el mateix moment com a elements organitzadors d'un espai relacionat.

Els materials arqueològic d'aquest nivell de construcció / habitació pertanyen a un conjunt homogeni de datació ampla. (TPQ-TAQ= -600, -400 aC).

Les UE 515 i 516 (que formen el SL15) s'inclouen dins d'aquest grup però han de ser considerades lleugerament anteriors per la seva posició estratigràfica. (material arqueològic anacrònic).

2. Un nivell d'abandonament i d'enderrocament (Fase 5C1).

Aquest grup està format per els nivells que signifiquen la desocupació i posterior destrucció del grup anterior. L'abandó vindria representat estrictament pel nivell de sedimentació natural (UE 504) que recobreix el SL5 i la LL2. L'arrassament del MR3 i la UE 503 signifiquen el desmantellament paulatí i/o sobtat de les estructures d'habitació (sostres, murs).

El material arqueològic d'aquest nivell d'abandonament també pertany a un conjunt de datació ampla. Així la capa de sedimentació (UE504) que cobreix el SL5 té una cronologia de -450, -350 aC, però el nivell de destrucció (UE503) té una cronologia més tancada (TPQ-TAQ= -425, -375 aC).

3. Reorganització de l'espai (Fase 5B2).

Es produeix un aplanament (UE 502) de la superfície irregular causada pel derrumb anterior i posteriorment s'aboquen gran quantitat de derrubis conglomeràtics (UE 501). Tals fets no poden ser considerats casuals sinò que responen a una voluntat de reocupació i reorganització d'aquest espai (Fase 5B1).

El material arqueològic d'aquesta fase pertany a un conjunt heterogeni de domini homogeni (-525, -375 aC). Amb això interpretem que la reorganització de l'espai en aquesta zona és anterior al -375 aC (data ante quem de l'abandonament). El material més modern que comporta el nivell de derrubis conglomeràtics no passa del -350 aC.

(Aquesta cronologia pot relacionar-se amb la cala 3).

4.- La fase d'abandonament de la zona (Fase 5A) formada pel nivell superficial.

(La particular morfologia de la cala, excavació tipus tell, impedeix fer un diagrama cronològic. El propi dibuix de la secció resulta ja prou explícit).

f.- Documentació gràfica

S'han realitzat els següents dibuixos:

- 1 secció general a Escala 1:20

- Secció projectada sobre y=1618 de 21 m2. (Veure dibuix)

- 2 seccions parcials a Escala 1:10
 - Secció de MR3 i LL4 de A: $x=169'18$ $y=1620'15$ a B: $x=170$ $x=1619'77$ (veure dibuix)
 - Secció de M1
- 5 plantes parcials a Escala 1:10
 - Planta de MR1
 - Planta de MR3 i derrumb (veure dibuix)
 - Planta de MR3 i LL4
 - Planta de S5 i LL2
 - Planta de UE 516
- Fotografies B/N i diapositives diverses (veure representacions)

g.- Treballs interdisciplinaris:

Queden pendants:

- els treballs faunístics (encarregats a Ma.Saña i a Susanna Casellas)
- els treballs carpològics recollits de les cendres de les llars LL2 i LL4 (encarregats a Ramón Buxó i a Mercè Català),
- els treballs antracològics de les cendres de les esmentades llars (encarregat a Maite Ros)

SECCIO PROJECTADA CALA 5

Constant $y=1618$ Variables x i y

E. 1:20

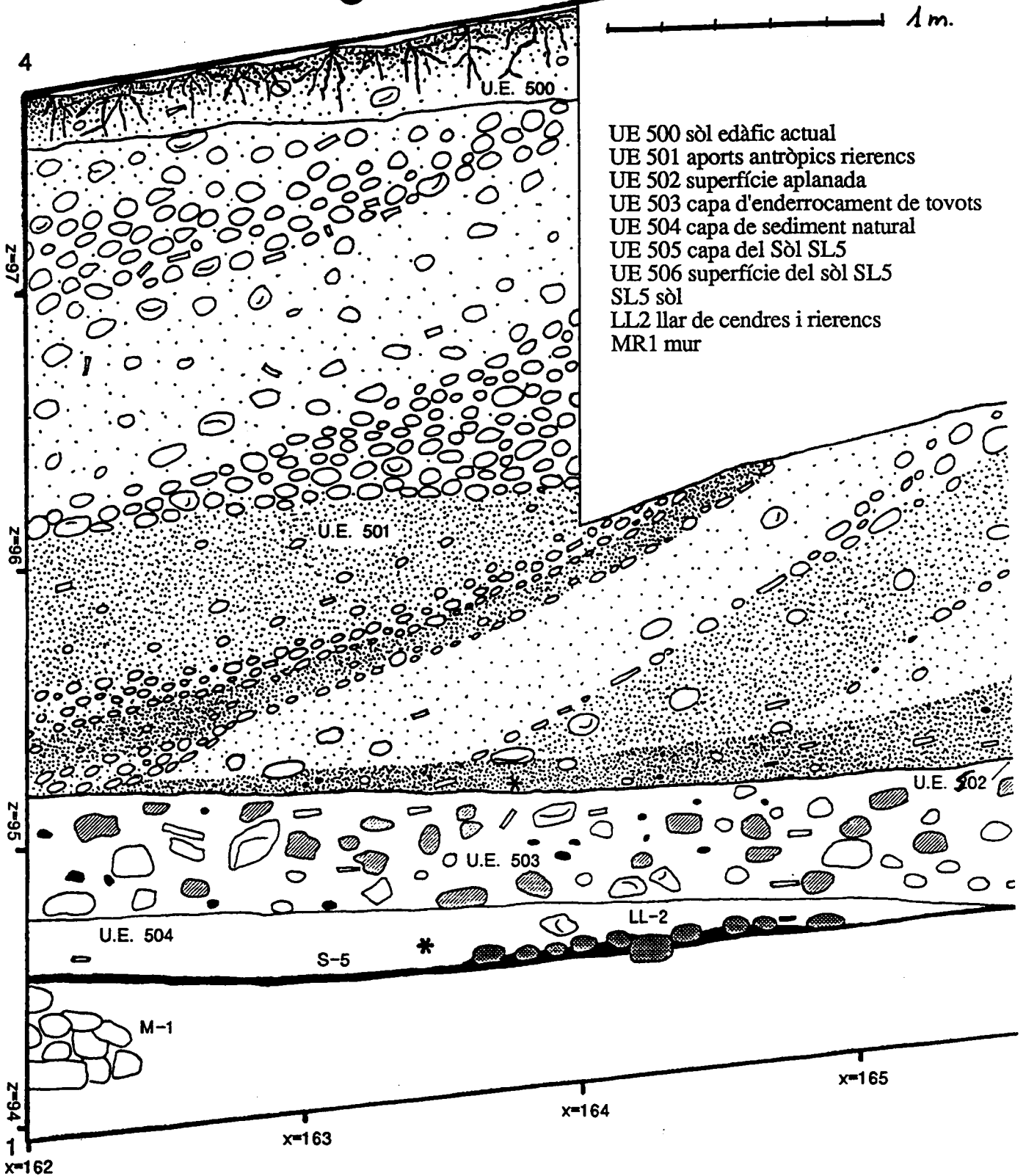
1) $x=162$ $y=1618$ $z=93'96$

2) $x=169$ $y=1618$ $z=94'73$

3) $x=169$ $y=1624$ $z=98'87$

4) $x=162$ $y=1624$ $z=97'71$

- Ceràmica
- Os
- Carbó
- Tovot
- Còdol cremat

UE 500 sòl edàfic actual
 UE 501 aports antròpics rierencs
 UE 502 superfície aplanada
 UE 503 capa d'enderrocament de tovots
 UE 504 capa de sediment natural
 UE 505 capa del Sòl SL5
 UE 506 superfície del sòl SL5
 SL5 sòl
 LL2 llar de cendres i rierencs
 MR1 mur

F4.3

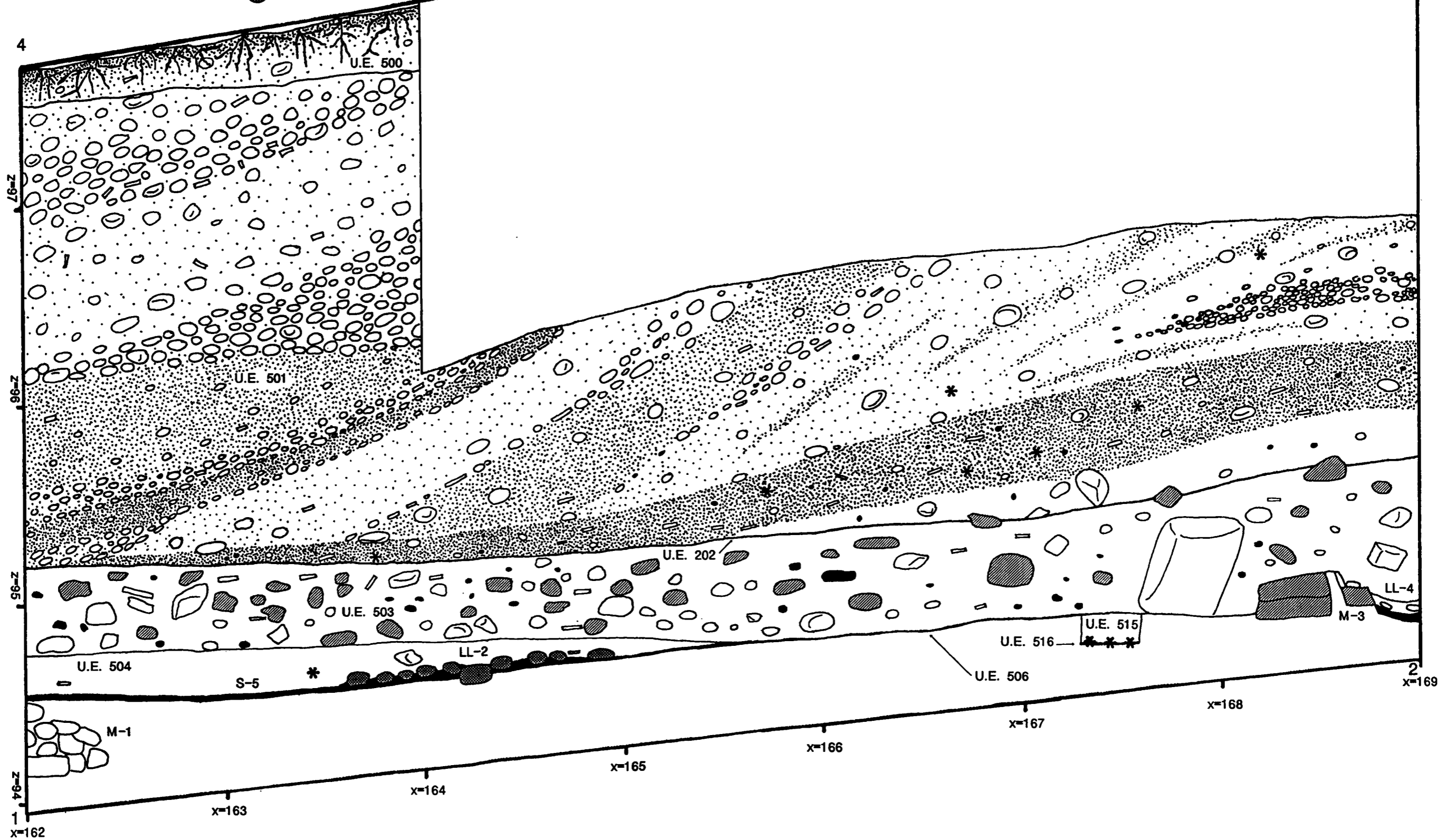
SECCIO PROJECTADA CALA 5

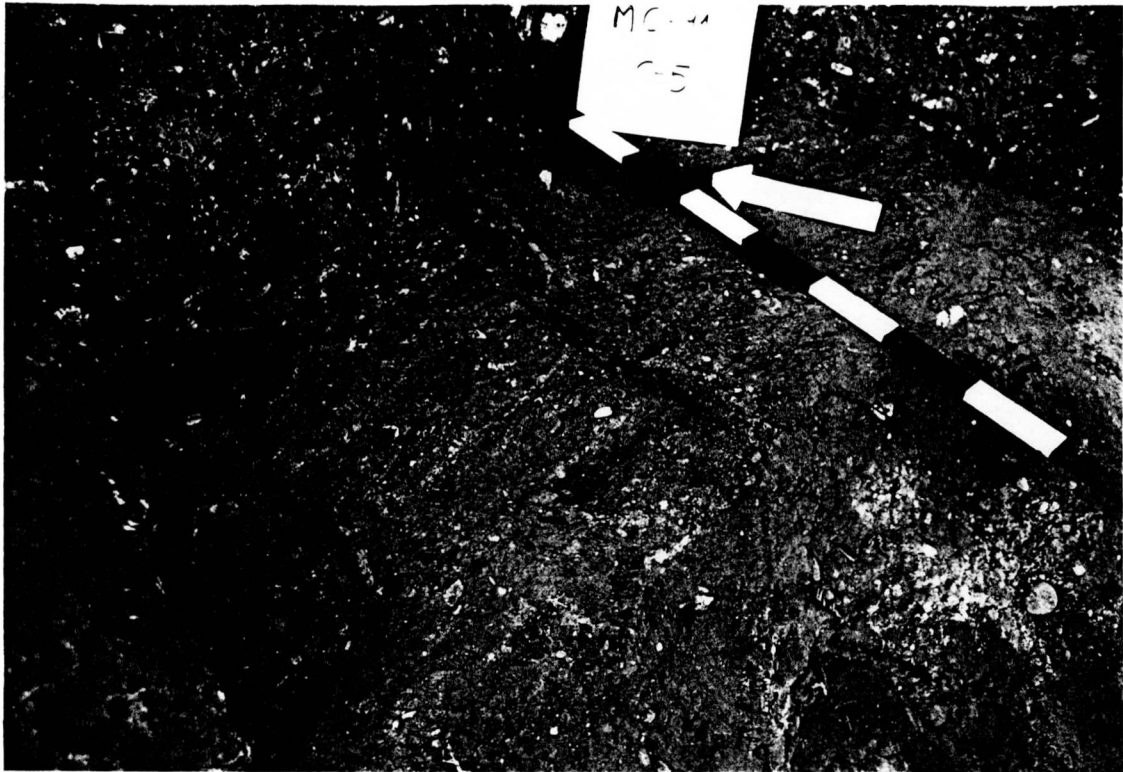
Constant $y=1618$ Variables x i y

E. 1:20

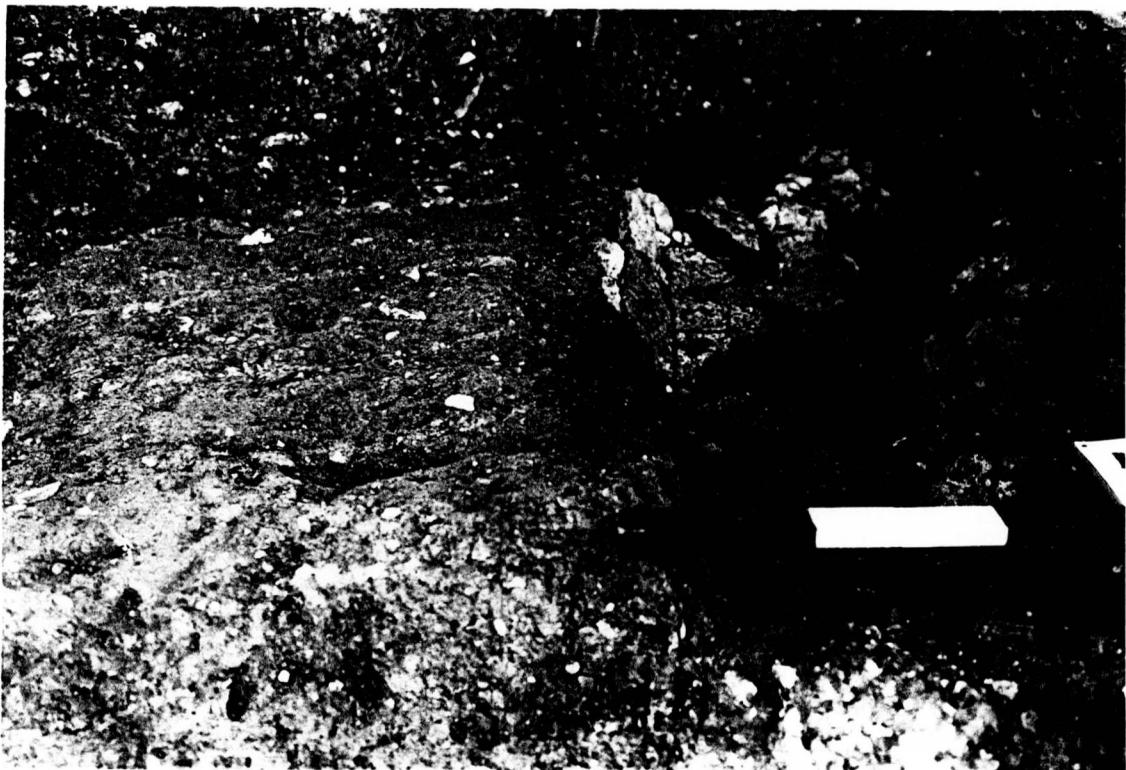
- 1) $x=162$ $y=1618$ $z=93'96$
- 2) $x=169$ $y=1618$ $z=94'73$
- 3) $x=169$ $y=1624$ $z=98'87$
- 4) $x=162$ $y=1624$ $z=97'71$

- Ceràmica
- * Os
- Carbó
- ◐ Tovot
- Còdol cremat

Sondeig 5: Detall del fet MR3: mur de terra crua amb tovots, a l'est

Sondeig 5: Talús meridional on es veu com ha estat retallat posteriorment a les estructures

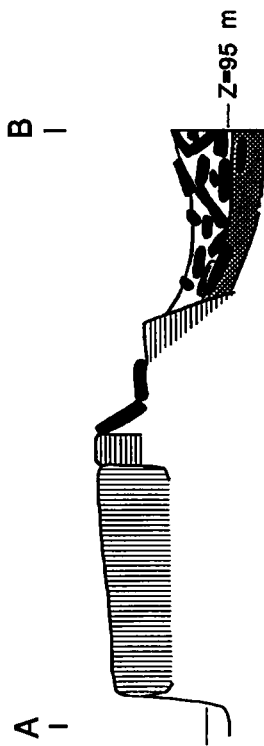

Sondeig 5: Talús meridional abans de començar l'excavació

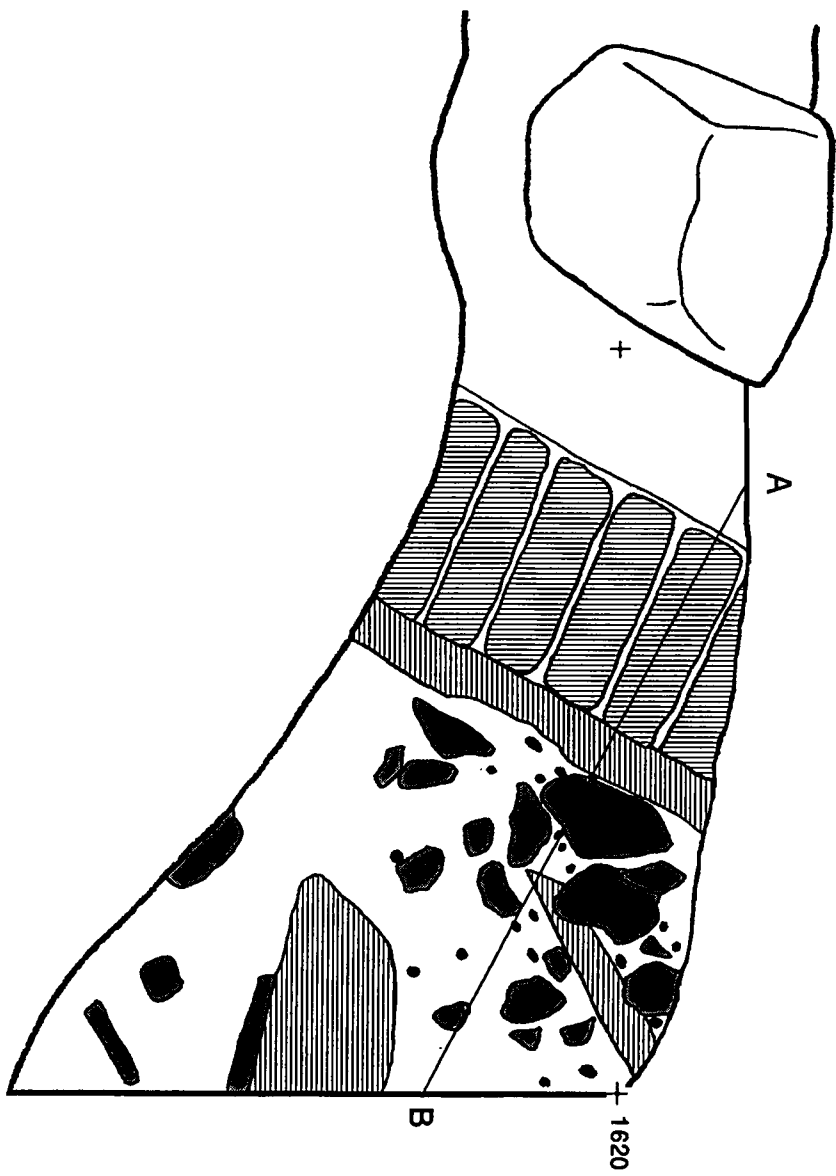
Sondeig 5:
Detall del fet MR3 i del fet LL4 : el mur de terra crua, un derrumb de l'enlluit i una llar (forn?)

Secció A-B del M-2 i LL-4

- Tovot sense cremar
 - Tovot cremat
 - Cendra
 - Carbó
 - Enlruit
- E.1:10

Planta del M-2 i derrumb

+ 1619
169

MAS CASTELLAR-Pontós
cronologia ceràmiques

**ESTUDI PRELIMINAR DE LA CRONOLOGIA ABSOLUTA i RELATIVA DE
LES UNITATS ESTRATIGRAFIQUES:**

Aquest estudi s'ha d'enfocar a través de les relacions estratigràfiques documentades en les diferents estructures i/o nivells identificats abans de l'any 1990. S'intenta donar una cronologia absoluta a partir dels resultats obtinguts amb l'estudi preliminar de les dades sobre categories ceràmiques.

Es compte en materials ceràmics obtinguts de **sitges** (algunes excavades, altres buidades), de **material de superfície** i neteja (materials barrejats), i de **cales excavades** (1/1975 i la 1/1977.

MAS CASTELLAR-Pontós
cronologia ceràmiques

SOBRE LA CRONOLOGIA DE LES SITGES:

El sistema de datació utilitzats per a conèixer la dada d'utilització de les sitges no són més que aproximatives, orientatives respecte a la realitat específica que tractem de documentar. En realitat, a partir dels processos de sedimentació (natural o antròpica) que es produeixen en el reompliment d'una sitja, estimem que és molt difícil arribar a definir amb exactitud el moment final d'una estructura. Per tant, pensem que, al tractar-se aquest d'un treball preliminar, no fem res més que aproximar-nos a la cronologia general dels estrats que componen el reompliment de la sitja, entenguen que podria ser el TAQ la dada més aproximada d'amortització final. Només l'excavació acurada i específica de les sitges, permetrà definir una anàlisi intrínseca per afrontar la problemàtica.

La sitja 16.- (La categoria del material i la seva cronologia anticipa a les altres sitges). Situada vora al camí que va a l'Algama, un cop passat al tell de Mas Castellar, cap a Nordest. Fou descoberta a conseqüència de la construcció de l'esmentat camí i només es conserva la part fonda (uns 40 cms. d'alçada). Va donar materials ceràmics a mà, semblants als trobats al jaciment de l'Illa d'en Reixac. La datació absoluta be donada per l'absència total de fragments ceràmics d'importació i al torn, i pel seu context pot estar situada abans del 600 a.C. Tot el conjunt és homogeni.

Dins la fragmentació ceràmica es diferenciaren 14 vasos possibles: 4 corresponen a "bols", 6 a "cossis", 3 a "urnes" i 1 a "plat". Tres dels vasos es varen trobar sencers. La factura emprada es bona, pasta argilosa, amb un desgreixant molt fi i la cocció és oxidant i irregular.

La categoria del material assenyala una fossa que contenia vasos de petit format. La localització d'un nombre determinat de vasos i la seva morfologia fan referència a una vaixel·la domèstica que fou col·locada ex-profeso per alguna finalitat (?).

La sitja 1.- Localitzada al pati, sota la coberta de

MAS CASTELLAR-Pontós
cronologia ceràmiques

l'estable, fou excavada pel C.I.A. de Girona, l'any 1975 i el sistema d'excavació de la sitja fou el buidat total, ja que no s'identificà cap estratigrafia. Per tant, la cronologia no podrà tancar-se més enllà del que el material ens permet. A partir de l'existència de diversos grups de ceràmiques àtiques (figures roges i vernís negre) així com per l'existència de ceràmiques relacionades amb el taller de Roses i la Campaniana A, no podem descartar la existència de nivells de reompliment que abarquen el període situat entre el -400 i el -125. Per tant s'inclou dins el grup 3 (de cronologia ampla).

La sitja 15.- Aquesta sitja, localitzada en el centre del pati, fou excavada l'any 1975 pel C.I.A. de Girona, i en ella s'identificaren tres estrats. A partir de l'estudi del material, l'E-I es defineix per una cronologia ampla (-400/ -275); l'E-II i l'E-III amb una cronologia més tancada (-400/ -350). En el conjunt del material ceràmic, no hi ha cap element que ens permeti baixar del -250, ja que en el primer estrat apareixen ceràmiques del taller de les petites estampetes. La inexistència de ceràmiques del taller de Roses, el funcionament del qual provoca la invasió dels mercats del Nordest Peninsular a partir del -275, ens incita a situar en aquest moment la data de l'estrat més modern, la qual cosa no implica que pogui tancar-se en una cronologia més antiga, ja que el taller de les petites estampetes arriba fins l'últim quart del s. IV, éssent per tant contemporani a les importacions àtiques. Aceptant que l'E-II sigui posterior a l'E-III, correspon pensar que la dada d'aquest últim sigui anterior a aquell. Ens manquen dades evidents que ens permeti pujar la cronologia dels dos estrats fins el s.V, restant per tant en el s.IV. L'important percentatge d'àmfores massaliotes en el E-II és un element important a tenir en compte per acceptar aquesta cronologia antiga. Si volem ser molt precisos, la cronologia que abarca el material de la sitja resulta ampla, concretament entre el -400 i el -275, especialment pel material que comporta l'estrat superficial. Si pensem que aquest estrat I es desenvolupa apenes a uns 20cms. és més lògic pensar que no es tracti d'un reompliment antròpic d'anivellament o supresió de la sitja, sino d'un reompliment

MAS CASTELLAR-Pontós
cronologia ceràmiques

natural (o antròpic no voluntari). En tot cas sembla més evident no tenir en compte la cronologia aportada per aquest primer nivell per datar el moment de reompliment real d'aquesta estructura. Per aquest motiu, ens queden els dos estrats inferiors, els quals no difereixen de forma marcada en les classes ceràmiques, ja que les diferències percentuals entre elles no poden referir-se a una qüestió aleatòria, més sobretot si pensem que el reompliment de la sitja amb la intenció de suprimir-la, la seva amortització ha de realitzar-se en el mateix moment. Les diferències estratigràfiques marcades han de respondre a un comportament intrínsec dels propis sediments, a un reompliment ampla per activitat antròpica, i no que impliqui, necessàriament, una diferència cronològica en quant al desenvolupament d'aquesta activitat. Per tot això pensem que el moment de reompliment ha de considerar-se que es va produir cap a la meitat del s.IV a.n.e.

La sitja 18.- Localitzada en el Camp de Dalt, fou buidada, per la qual cosa es manquen dades estratigràfiques. La cronologia que s'ha establert es situa en un segment temporal molt estret (-175/ -125). El material és molt homogeni, sense que s'hagin establert alteracions de cap tipus cronològic. Les àmfores de tipus itàlic (concretament greco-itàliques) formen la major part percentual de la categoria ceràmica (91,10%), essent l'àmfora massaliota escasa però present, la qual cosa ens impedeix, conjuntament amb les altres dades, baixar la datació de la meitat del s.II. La presència d'un fragment del taller de Roses deu ser considerat més una intrusió que un element valorable, ja que la totalitat de les àmfores greco- itàliques són pròpies del s.II. El fragment de plat Lamb.36 de Campaniana A no pot considerar-se contemporani al desenvolupament del taller de Roses. En desconèixer qualsevol possibilitat que pogui oferir-nos aquest fragment de Roses en relació als processos d'amortització, no podem més que mantenir-nos al marge de la seva cronologia, més que voler-li donar la solució cronològica pròpia.

La sitja 19.- També fou buidada, i localitzada al Camp de Dalt, molt aprop de la sitja 18. La cronologia (compren un marge

MAS CASTELLAR-Pontós
cronologia ceràmiques

que va del -400/ -300) s'ha determinat a partir del predomini absolut de ceràmiques àtiques de vernís negre, a les que acompanyen àmfores itàliques i àmfores cartagineses; resulta poc freqüent, segons el que hem pogut identificar fins ara, no haver localitzat cap fragment d'àmfora masaliota, però aquest fet queda eliminat al comprovar l'escassa importància del valor "àmfora" (14 fragments i 5 individus). La possibilitat de tancar la cronologia en un moment anterior a finals del s.IV, concretament en el -325 no pot valorar-se pel moment, ja que, encara que no estiguin representades les petites estampetes, no es pot afirmar que durant l'últim quart del s.IV siguin ja constants en els nivells d'aquest jaciment.

La sitja 25.- Localitzada en el centre del pati, fou buidada. Té una cronologia curta. (Marge entre -250/ -200). Aquesta dada ve determinada per l'existència de ceràmica de vernís negre del taller de Roses, així com per l'absència del taller de les petites estampetes, possiblement majoritàries en el primer quart del s. III. Constantment present en el segon quart del mateix, per un cantó, així com per l'absència de Campaniana A per una altre, impedeix en absolut introduir-se en el s.II. (Els problemes que aquesta classe ceràmica apareguin ja a finals del s.III no afecten en absolut, per la poca quantitat de ceràmiques fines d'importació que s'han documentat en aquesta sitja). També s'ha prés en compte per aquesta cronologia, l'existència d'àmfores itàliques, concretament de tipologia que s'allunya al corrent establert del s.II, així com la presència d'àmfores massaliotes, freqüentment presents en nivells dels s.IV i III, i més rarament en el s.II. La gran quantitat d'àmfores itàliques (189 fragments) i d'àmfora cartaginesa (105 fragments), fan pensar en la possibilitat de que tots ells pertanyin a poques peces completes (2 ind. d'itàlica, i 3 de cartaginesa). Això ens permetiria intuir un cert comportament en l'ús de les sitges un cop que aquestes han deixat de complir, pel motiu que fos, la funció per la qual foren construïdes. Si aquest comportament en els grups ceràmics, en el que es documenta un nombre important en la fragmentació i un baix percentatge en el nombre d'individus, es mostra com una constant en altres sitges,

MAS CASTELLAR-Pontós
cronologia ceràmiques

podrem entendre que aquest procés de reompliment és degut a un sistemàtic ús de desprendiment de deixalles (fosses de brutícia).

La sitja 26.- Localitzada al mig del pati i molt a la vora de les sitges 25 i 27, fou excavada pel C.I.A. de Girona, l'any 1976. Fou excavada en sorrenca poc compacta i foren assenyalats tres nivells, algú d'ells dividit en diferents alçades que s'han unificat dins el mateix estrat, en comprobar que el material no variava. L'E-I presenta una cronologia no massa ampla (grup 2, -300/-150), la qual cosa facilita el treball posterior d'anàlisi cronològica, malgrat l'escassetat de fragments. En tots els casos es manté l'opinió d'un nivell superficial. L'E-II datat per una vora d'àmfora greco-itàlica, presenta alguns elements intrusius, com ceràmica vidriada, i que en reforcen la idea de l'existència d'uns nivells superiors en les sitges que poden relacionar-se en reompliments no antròpics, i que no poden valorar-se cronològicament. L'E-III en canvi conforma una cronologia que es tanca al voltant del s.III, i encara es podria tancar més, degut a l'absència de fragments de vernís negre del taller de les petites estampetes, malgrat tenir 4 fragments del taller de Roses i un fragment de vernís negre no classificable. No hi han ceràmiques massaliotes, malgrat la quantitat de material anfòric que s'hi troba (112 fragm. d'àmfores de diferents categories, i això fa que difícilment corresponguin a una o a dues àmfores). Això fa que tinguem la necessitat de tancar la cronologia cap els tres últims quarts del s. III, i fins i tot, segona meitat.

La Sitja 27.- Localitzada al mig del pati, fou excavada pel C.I.A. de Girona, l'any 1976. Es varen descriure quatre estrats El primer d'ells, comporta una cronologia molt àmplia, originada per una sedimentació natural posterior al reompliment antròpic (-500/-100) que hi diposita inclus ceràmiques modernes.

L'estrat II, també presenta forts índex de intrusionisme (fins 42 fragments de ceràmica moderna d'un total de 591, el reste de les quals són d'època ibèrica). De l'examen detingut d'aquests materials es pot deduir l'existència de tres nivells homogenis, ja que no existeix cap dada que sigui externa a la cronologia

MAS CASTELLAR-Pontós
cronologia ceràmiques

plantejada (-425/-300). Aquesta ve determinada per la presència de ceràmica àtica com a única importació de vernís negre (això impossibilita, a desenvolupar el TAQ més enllà de finals de segle IV), D'aquesta cronologia existeix un fragment de skyphos àtic de corba simple i un altre de doble corba, l'associació dels quals s'ha de plantejar en un moment molt tardà del segle V o inclús a principis del segle IV (-425/-375). La resta de ceràmiques s'adapten bé a aquesta datació: nombrosos fragments de d'àmfora massaliota per sobre del nivell de les itàliques, ja existents a finals del segle IV (Això ens obliga a ampliar la datació fins aquest moment en el qual encara són molt poc freqüents, ja que representen, tant sols, el 3,33% de la categoria corresponent).

L'estrat III presenta una homogeneïtat més gran, desenvolupant-se entre el -425 i el -325. La determinació cronològica l'ha donat l'existència de ceràmica grega com a únic material d'importació entre les ceràmiques fines, encara que ha estat un fragment de skyphos de corbatura simple l'element que determina la cronologia des de finals del segle V. La resta (figures roges, skyphos de doble corba i plat Lamb.22) ens inclina amb força cap a finals del segle IV, concretament a la seva primera meitat. L'absència d'àmfores itàliques ens indueix a abandonar el darrer quart del segle IV, y el desconeixement de les fascies del jaciment durant el tercer quart d'aquest segle ens impedeix que, de forma definitiva, poguem eliminar-lo de la datació.

L'E.IV, fou excavat, separant sis alçades, obtinguent un material, que com en el cas anterior, és molt homogeni, i que cronològicament es situa entre el -425 i el -350; el segle V ve determinat per la presència d'alguns fragments de ceràmica àtica de vernís negre com vores de kilix de la classe delicada i una vora de copa-skyphos. El fet de que no es doni una cronologia que sobrepassi la mitat del segle IV prové de la fàscies de vernís negre existent, que, representant una quantitat absoluta molt alta (52 fragments i 15 individus) no comporta materials que puguin rel.lacionar-se evidentment amb la segona meitat d'aquest segle, ni a nivell tipològic (a excepció de la copa petita de Lamb. 21/25 B) ni a nivell decoratiu. Es pot afegir que tant sols existeixen dos fragments d'àmfora itàlica, la qual cosa assenyala un

MAS CASTELLAR-Pontós
cronologia ceràmiques

percentatge molt poc representatiu dins de la seva categoria (1,61%). Contràriament l'àmfora massaliota esta representada amb un percentatge del 18,55% de la seva categoria. Malgrat l'existència d'una diferència cronològica molt petita entre els dos nivells arqueològics, hem de considerar que són integrables entre si, ja que aquesta diferència és més propia d'un origen diferent dels materials de reompliment que de una diferència cronològica d'utilització que impliqui haber reomplert la sitja en més de una fase (això, al marge dels estrats superficials, on el material intrusiu ha pogut ser injectat des dels estrats superiors, sobretot en el cas de l'estrat III).

La sitja 28.- Localitzada al pati, fou buidada. La datació d'aquesta sitja ve determinada principalment pel fet de no ser excavada. L'amplitud cronològica que es documenta és molt gran (-450/-75), ja que és documenten ceràmiques de totes les èpoques sense que els percentatges siguin representatius. Possiblement podem inferir que es tracta d'una de les sitges més modernes estudiades fins ara. En el cas de que els materials més moderns no hagin estat injectats, podriem intentar plantejar que el període més modern, amb forta representació percentual, sigui el segle II. La resta de materials més antics serien conseqüència d'haver reomplert la sitja amb sediment que ja contingüés aquests materials.

Cal remarcar en aquesta sitja la troballa d'uns quants "tymateria".

La sitja 31.- Localitzada al pati, fou buidada. Presenta els mateixos problemes cronològics que els de la sitja 28, o encara més greus, ja que presenta materials molt antics en rel.lació a la constant (entre els que cal destacar la presència de 3 fragments de gris monocroma). No existeix cap predomini clar de material, encara que sembla clar que no arriba a la segona meitat del segle II a.n.e.

Cal remarcar la presència de restes humanes, especialment vèrtebres pertanyent a un sol individu i adult.

SOBRE LA CRONOLOGIA DE LES CALES EXCAVADES:

Un cop analitzades les sitges, passem a definir els nivells d'excavació de les campanyes de 1975 i 1977, unificant les alçades així com els estrats, ja que el propi material ho permet.

La cala 1/1975.- El material pertanyent a la campanya de 1975 ha definit bàsicament tres nivells, E.I, E.III i E.IIb. El primer dels quals presenta una datació molt ampla (-600/-350). És lògic pensar que és tracta d'un primer nivell freqüentment alterat. La datació més antiga la proporciona la ceràmica gris monocroma i un fragment de vora de Copa Jònia tipus B2. Existeix un elevat percentatge de material relacionable amb la primera meitat del segle IV, representat per: forta presència d'àtiques d'importació, manca d'àmfores itàliques en diverses alçades i un alt percentatge d'àmfores cartagineses.

A l'estrat II, les diferents alçades, no presenten altres vernissos negres que no siguin els àtics, així com tampoc presenten àmfores itàliques, la qual cosa ens permet inferir que ens trovem en nivells de finals del segle V o principis del IV, tal i com s'anunciava en el nivell superficial (E.I). Si examinem detingudament els diferents vernissos negres associats a aquests estrats podem comprovar la presència de skyphos de corba simple, així com de Copes Castulo, vores de Kràteras de campana i fons decorats amb incisions radials, les quals ens porten a donar el marge cronològic anteriorment anunciat (-425/-375). Encara que els sistemes decoratius, la Copa Càstulo i els Skiphos de corba simple ens portin cap al segle V, la presència de la vora de Kràtera ens porta a mantenir el segle IV. La quasi totalitat de les àmfores localitzades són ibèriques, seguides en percentatge per les púnico-ebussitanes, enfront a un sol fragment de cartaginesa i diverses massaliotes i àmfores gregues.

L'estrat IIb no és gaire diferent de l'anterior, però presenta materials lleugerament més antics, com és un fragment de Copa Jònia B2, i un fragment de gris monocroma. Aquests han de considerar-se primer com una intrusió i segon com una possible

MAS CASTELLAR-Pontós
cronologia ceràmiques

pervivència, ja que s'ha demostrat en nombroses ocasions que la gris monocroma perviu fins principis del segle IV. Altres indicadors d'aquesta pervivència són l'existència d'àmfores cartagineses, la presència de púnico-ebussitanes i massaliotes i la manca total d'àmfora itàlica.

El nivell "**sobre muralla**" a prop de la cala 1/1975 hi ha poc material que pugui ser apte per datar degut a la manca de vernís negre. Un fragment de gris monocroma ens permet afirmar una cronologia de TPQ molt alta (-600). Si considerem que existeix àmfora itàlica sense determinar ens veiem obligats a donar una cronologia TAQ baixa (-100). Ara bé, observant el material en conjunt i considerant la possibilitat d'una unitat estratigràfica amb cert nivell d'homogeneïtat, la presència d'àmfora massaliota, itàlica i cartaginesa ens pot indicar un moment proper a finals del segle IV i primera meitat del segle II. En aquest cas tindriem que considerar el fragment de gris monocroma com una intrusió.

La Cala 1/1977.- Durant la campanya de 1977 es va aconseguir una estratigrafia complerta. Es van diferenciar sis estrats, més un amb una llar. La unitat 1/1977 neteja, a l'any 1990, es inclosa dins les troballes superficials.

La **llar**, localitzada en l'E-V de la cala 1/1977, presenta una cronologia més tancada (-400/-325) determinada per l'existència de ceràmiques àtiques com a únic element d'importació. Es podria plantejar la possibilitat de que les figures roges no passessin de la meitat del segle, la qual cosa ens permetria pensar que la datació final d'aquest estrat podria fixar-se en aquest moment. Aquesta hipòtesi està per confirmar. La manca d'àmfores itàliques ens recolza en la data final. És important la presència d'àmfores massaliotes i la manca total d'àmfores cartagineses.

La Cala 1/1977.- Excavada pel C.I.A. de Girona, l'any 1977, es troba al 2on planell de la banda esquerra, i en ella foren localitzats sis estrats.

MAS CASTELLAR-Pontós

cronologia ceràmiques

L'estrat I representa la totalitat de la cronologia que dona la resta de l'excavació. Presenta ceràmica àtica com a únic element d'importació. Aquest fet determina la data més tardana al tractar-se d'un skyphos de doble corba, material rel.lacionat amb els estrats del segle. Hi apareixen també àmfores del tipus greco-itàlic, representades per una vora del segle II. Podrem definir la datació en el segment temporal -400/-150.

L'E. II planteja un problema semblant, es a dir, ens trovem davant d'un estrat alterat del que, a més a més, desconeixem l'existència d'algun tipus concret de ceràmica àtica d'importació (existència d'un sol fragment passiu al qual s'hi pot afegir tres fragments del taller de Roses i un de Campaniana A). Contemporaneament hi apareixen àmfores greco-itàliques, però cap fragment d'àmfora massaliota. D'aquesta manera ens veiem obligats a incloure una dada pertanyent a la rel.lació estratigràfica existent entre aquest nivell i l'anterior que, ens pressiona per datar el TPQ en -400 i mantenir el TAQ en -150.

L'E. III, documentat en tres alçades consecutives, planteja encara problemes de datació per l'existència d'algunes intrusions (gris monocroma i importacions àtiques) que allarguen la datació molt per damunt del que semblaria correcte. El conjunt del material podria considerar-se propi de la segona meitat del segle III a.n.e., per l'existència de gran quantitat de fragments de vernís negre del taller de Roses juntament amb Campaniana A. Aquestes és poden rel.lacionar amb el primer moment d'importació d'aquest material a la Península Ibérica. Un fragment del taller de les Petites estampetes possiblement tingui explicació per el proces d'amortització de les peçes ceràmiques. En rel.lació amb les àmfores encara hi són presents el tipus massaliota, encara que en percentatge lleugerament residual, tant en rel.lació amb les cartagineses com amb les itàliques (les més freqüents), i en menor grau amb les púnica-ebussitanes.

L'E. IV molt àmpliament documentat en nou alçades també presenta problemes d'intrusions. la majoria del material d'importació fi es decanta cap als vernissos negres del taller de Roses i les Petites Estampetes. Els escassos fragments d'importació àtica s'han d'entendre com intrusions o com amortitzacions.

MAS CASTELLAR-Pontós
cronologia ceràmiques

L'inexistència de formes ens impedeix decantar-nos definitivament per l'un o per l'altre. En les àmfores podem comprovar la presència de massaliotes i itàliques, si be el percentatge de les darreres és superior. Pel que hem pogut observar al llarg de l'estudi del material aquest fet coincideix cronològicament amb una fase de la primera meitat del segle III. La manca total de Campaniana A recolza aquesta proposta.

L'E.V, datat per nosaltres entre -400 i -300, es caracteritza per la falta total de vernissos negres. Un fragment de figures negres és l'únic element de datació precisa (primera meitat d'aquest període). Hi són totalment absents les àmfores itàliques. Les àmfores cartagineses i les massaliotes representen el mateix nombre de fragments. Aquest conjunt sembla indicar que ens trobem en la primera meitat de segle (-400/-350), però l'escassa quantitat de fragments ens impedeix elaborar quadres estadístics i per tant establir una cronologia més tancada.

L'E.VI en que es documenta un únic fragment d'importació (àtic de vernís negre) i essent totalment absents les àmfores itàliques i cartagineses, es documenta un fragment d'àmfora massaliota. Tot això ens dona una data del segle IV, amb forta tendència cap a la primera meitat, no tant pel material com per les rel.lacions estratigràfiques que presenta.

SOBRE LA CRONOLOGIA DEL MATERIAL DE SUPERFICIE I NETEJA:

La unitat 1/1977 neteja. Aquesta cala fou netejada l'any 1990 per l'equip de les corresponents campanyes de l'any 1990. Per definició pròpia presenta una cronologia molt àmplia (-600/-150) que ens indiquen de les possibilitats cronològiques d'aquest sector, la cala 1/1977, del jaciment. Hi apareixen: gris monocroma, àtiques de vernís negre, petites estampetes, taller de Roses, Campaniense A, àmfores massaliotes, itàliques, púniques i cartagineses.

El material de superfície.- Fem referència a tot aquell material que ha anat recollint el propietari del terreny, durant els treballs agrícoles, fins l'any 1989. Els anàlisis percentuals

MAS CASTELLAR-Pontós
cronologia ceràmiques

d'aquests materials ens ha semblat que no podien aportar cap informació, i per tant aquest estudi s'ha de considerar com una valoració dels materials i de la cronologia que pot presentar el jaciment.

Observem la presència de bucchero nero , copa jònia, diferents tipus de vernís negre, figures roges àtiques, figures negres, etc, ... Podem definir l'existència d'àmfores etrusques, gregues de diversa procedència (a la brosse, rodies i altres). Sembla important la presència de les àmfores cartagineses, per sobre de les massaliotes, element que pot permetre inferir dades gens despreciables en rel.lació al comerç al nord-est de la Península Ibèrica. S'han documentat alguns vernissos negres d'produccions d'imitació.

Tot aquest material, s'hi incluïm el de la sitja 16 (materials ceràmics a mà del Ferro I, anteriors al 600 a.n.e.), cap al camí que va a l'algama, permet intuir que el jaciment té una ocupació ininterrompuda des del segle VII fins als inicis del segle I a.n.e. amb una época d'éspecial importància al segle IV.

<u>UE</u>	<u>TPQ</u>	<u>TAQ</u>	<u>Critdat</u>
1/1975 superficial			
1/1975-EI	-600	-350	gran percentatge de figures roges vernís negre antic/ absència de vernís negre recent
1/1975-EII.t12	-450	-375	Per estratigrafia
1/1975-EII.t12-13	-450	-400	Presència COPA CASTULO
1/1975-EII.t13	-425	-375	Fons copa Càstulo
1/1975-EII.t14	-450	-375	Skyphos àtico s.V Vora cràtera
1/1975-EII.t15	-425	-375	Fons de kylix amb decoració de bastons radials Absència d'altres àmfores al marge de la
1/1975-EII.t16	-450	-375	Per estratigrafia
1/1975-EIIb.t12-13	-450	-375	Per estratigrafia
1/1975-EIIb.t13	-450	-400	GRIS MONOCROMA ATICA
1/1975-EIIb.t14	-450	-400	SKYPHOS simple curva . s.V PALMETA s.V Copa Skvphos
1/1975-EIIb.t15	-425	-375	Presència Copa Càstulo Presència Kylix classe delicada Presència Skvphos de doble curva
1/1975-muralla	-600	-100	Presència GRIS MONOCROMA Presència AMF. ITALICA sense determinació

<u>UE</u>	<u>TPQ</u>	<u>TAQ</u>	<u>Critdat</u>
1/1977 llar	-400	-325	Vora de PE-14 Skyphos àtic del s.IV Fiures roes àtica
1/1977-EI	-400	-150	Greco-itàlica skyphos doble curva
1/1977-EII	-450	-150	
1/1977-EIII.t11-12	-300	-250	TAROS amb formes antigues
1/1977-EIII.t13	-275	-225	
1/1977-EIII.t14	-450	-175	
1/1977-EIV.t10	-350	-150	
1/1977-EIV.t15	-275	-250	
1/1977-EIV.t16	-425	-225	TPQ: peu àtic modulat TAQ: TAROS
1/1977-EIV.t17	-350	-200	
1/1977-EIV.t18	-300	-250	Presència greco-itàlica Presència TAROS Presència PETEST
1/1977-EIV.t19	-300	-225	
1/1977-EIV.t20	-350	-250	Absència àmfora itàlica Presència àtica vernís negre Presència taller de Roses

<u>UE</u>	<u>TPQ</u>	<u>TAQ</u>	<u>Critdat</u>
1/1977-EIV.t21	-300	-225	Presència d'àmfora itàlica Presència Taller de Roses.Forma Lamb.27
1/1977-EIV.t22	-350	-275	Absència àmfora itàlica Presència àtica vernís negre Presència petites estampilles
1/1977-EV.t19	-400	-300	Estratigrafia i manca àmfora itàlica
1/1977-EV.t20	-400	-325	manca àmfora itàlica hi ha àtica de figures roges
1/1977-EV.t21	-400	-325	
1/1977-EV.t22	-400	-325	
1/1977-EVI	-400	-300	manca àmfora itàlica hi ha àtica de vernís negre hi ha Costa Catalana
1/1977-neteja	-600	-150	TPQ positiu:GRMONO TAQ positiu: GRECOITALICA i CAMPA TAQ negatiu: manca DRESSEL 1A
Sitja1	-400	-125	Forta presència del s.IV
Sitja15 -E.I	-400	-275	
Sitja15 -E.II	-500	-450	
Sitja15 -E.III	-400	-350	
Sitja18	-175	-150	CAMPA Lamb.36 i 27 GRECO-ITALICA del s.II

<u>UE</u>	<u>TPQ</u>	<u>TAQ</u>	<u>Critdat</u>
Sitja19	-450	-400	
Sitja25	-250	-200	TAROS GRECO-ITALICA vora relativament antiga
Sitja26	-300	-150	
Sitja26-EII	-300	-150	GRECO-ITALICA
Sitja26-EIII.t1	-300	-200	
Sitja26-EIII.t2	-300	-150	TAROS GRECO-ITALICA
Sitja26-EIII.t3	-300	-150	
Sitja26-EIII.t4	-300	-150	GRECO-ITALICA: vora
Sitja26-EIII.t5	-300	-150	GRECO-ITALICA possiblement s.III
Sitja26-EIII.t6	-300	-150	
Sitja27-EII.t1	-450	-300	Presència ATVN Presència àmfora masaliota Absència amfora itàlica
Sitja27-EII.t2	-450	-250	Amfora massaliota Amfora itàlica
Sitja27-EII.t3	--450	-200	SKYPHOS ATIC s.V AMPHORA ITALICA sense forma

UE	TPQ	TAQ	Críticat
Sitja27-EII.t4	-400	-325	SKYPHOS ATIC s.IV Absència d'amfora itàlica
Sitja27-EIII.t1	-450	-350	Absència àmfora itàlica ATICA fig.roges Lamb.22 ATICA Skvphos s.V
Sitja27-EIII.t2	-450	-325	ATICA sense forma AMPHORA MASALIOTA Absència amphora itàlica
Sitja27-EIII.t3	-400	-350	ATFR: 1 fragment mal acabada ATVN: 1 fragment SKYPHOS s.IV molt complet
Sitja27-EIV (fons)	-425	-350	ATICA figures roges
Sitja27-EIV.t1	-425	-350	ATVN: Lamb.21/25 SKYPHOS s.IV KYLIX classe delicada sin resalte
Sitja27-EIV.t2	-425	-350	COPA SKYPHOS vernís negre ATICA (de parets fines)
Sitja27-EIV.t3	-375	-325	-375 àmfora cartaginesa MAÑA D-1B -325 ceràmica àtica absència àmfora itàlica
Sitja27-EIV.t5	-425	-350	AMPHORA MASSALIOTA KYLIX classe delicada tipus II SKYPHOS s.IV
Sitja27-EIV.t6	-425	-375	Ceràmica ATICA Presència Forma LAMB.22 SKYPHOS de doble curva
Sitja27-EIV-t4	-425	-325	TPQ: presència pintura blanca i skyphos àtic sense definir TAQ: àmfora massaliota /només vernís negre
Sitja27-Sup	-500	-100	No hi han dades concretes
Sitja28	-450	-75	

UE

Sitja31

TPQ

-600

TAQ

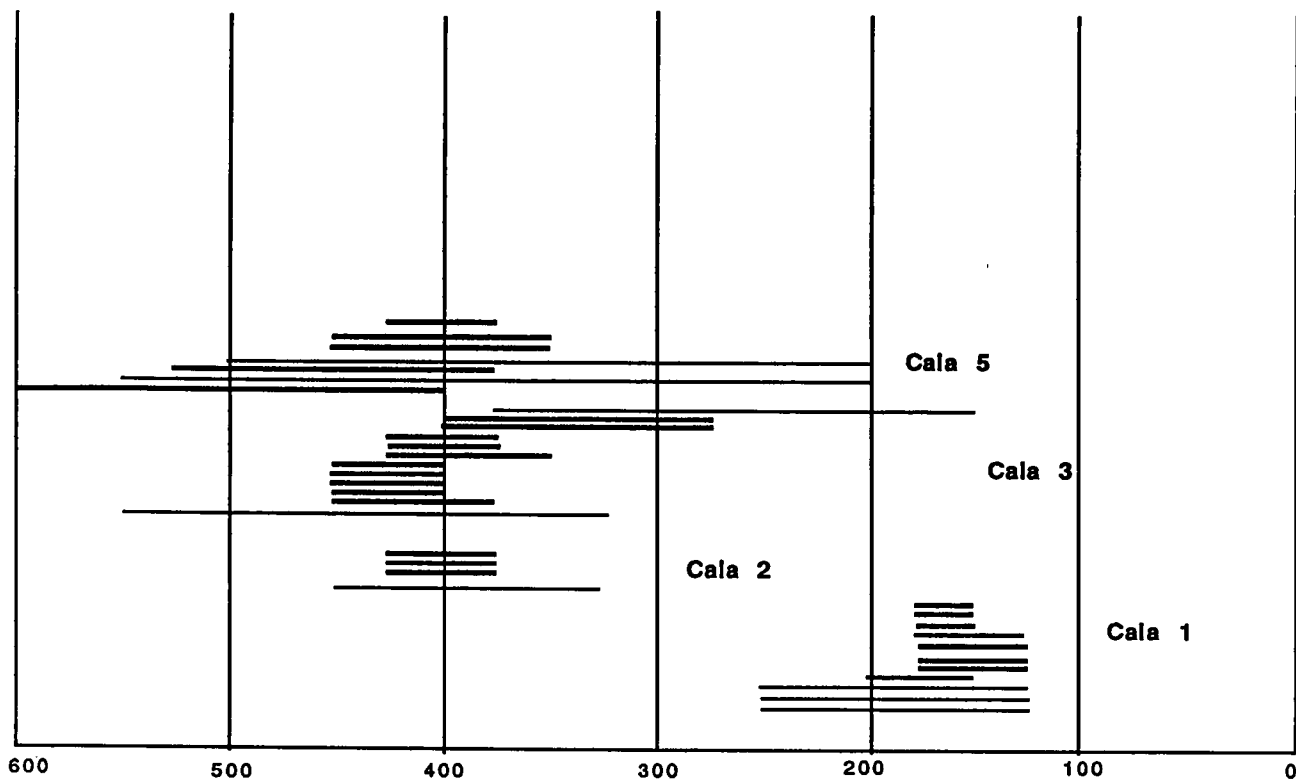
-140

Critdat

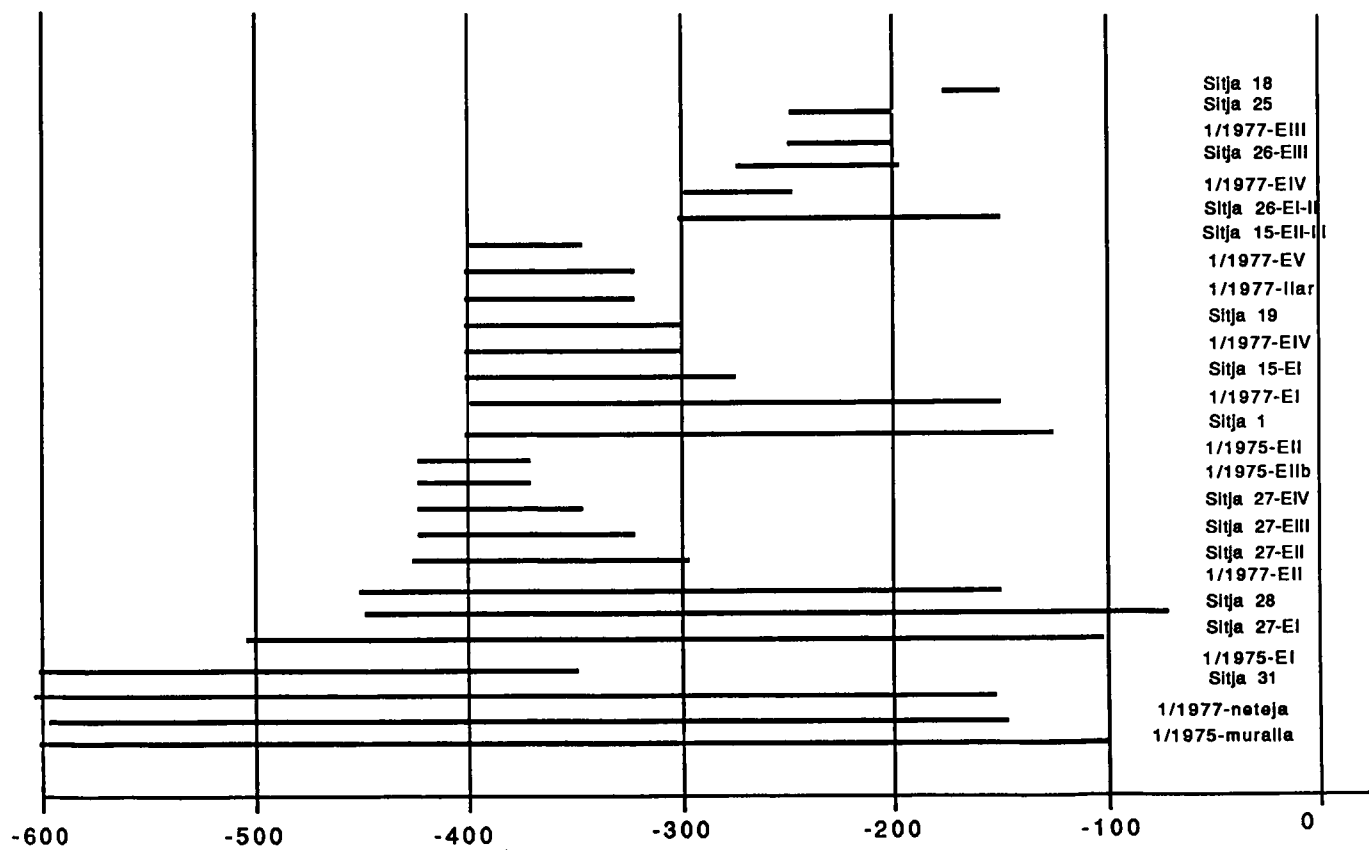
TPQ positiu: GRMONO

TAQ positiu: CAMPA i AMPHORA ITALICA

TAQ negatiu: falta DR.1A

Cronologies TPQ-TAQ a.C. dels sondetjos realitzats a Mas Castellar 1991

Cronologies TPQ-TAQ dels sondeigs antics i treballs superficials

Publicat a Friends de Sant Telio 1992

INFORME DE LA CAMPANYA DE 1991 a MAS CASTELLAR-Pontós (Alt Empordà)

Equip de Pontós: Andrés Ma. ADROHER, Fco. Javier BARTUREN, Reyes BORREDÀ, Narcís LLAVANERAS, Enriqueta PONS i Ester TABERNERO (amb la col.laboració de Ferran CONTRERAS i Albert MARTI)

La campanya de realització de les excavacions a Mas Castellar, l'any 1991, tingué dues intervencions: del 18 de març al 2 d'abril i del 20 de Juny al 10 de Juliol.

Les prospeccions arqueològiques programades a Mas Castellar l'any 1991 tenien per finalitat redescobrir el jaciment i donar unes primeres valoracions sobre la categoria del mateix. El procediment a seguir fou la realització de 5 cales estratigràfiques en el terreny prèviament elegit i seleccionat. La selecció vingué donada per l'aplicació de diverses prospeccions sobre el terreny, d'entre les quals sobresurtiren la geomorfològica i edafològica, topografia, cartografia i fotografia aèrea, electro-magnètic i recollida superficial de materials (informe Pontós 1990, inèdit).

Situació del jaciment:

Mas Castellar està situat a l'Alt Empordà en l'interfluvi de la riera Algama i el riu Fluvià, de coordenades geogràfiques Lat. Nord 42° 12' 08" i Long. Est 2° 54' 33". La proximitat d'aquests dos cabdals (100 a 200m. del jaciment) i l'enfonsament de la red fluvial (55 m per dessota del jaciment) durant el quaternari han provocat importants processos erosius que signifiquen la creació de tres replans d'erosió (Carulla et al., 1990 inèdit) elevats en relació a l'entorn.

El jaciment de Mas Castellar ocupa els tres replans d'erosió, encara que les intervencions arqueològiques de l'any 1991 s'ubiquen en el superior. Aquest replà té una superfície aproximada de 2,5 hectàrees, cotes de 140 m. s.n.m. i una orientació divergent a la de la conca actual. D'aquesta manera la visibilitat de l'entorn és de 360 graus en un radi aproximat de 30 Km. Del vell mig d'aquest replà s'observa clarament l'Alta Garrotxa, la Garrotxa d'Empordà, el

pas de la Jonquera , l'Albera, i la Serra de Roda al Nord, i les muntanyes del Montgrí al Sud, dominant plenament tota la Plana de l'Empordà i la costa Mediterrània.¹ (fig. 1)

La prospecció arqueològica:

Malgrat ser un jaciment conegut d'antic (Oliva, 1968) i que ja havia estat objecte d'intervencions arqueològiques (C.I.A.G. 1975-1977, Martín, 1979) la dinàmica i el tipus d'ocupació que ha sofert aquest espai en l'antiguitat no queda definida. En reprendre l'estudi del jaciment es creu necessari l'aplicació de mètodes prospectius per tal de comprendre "a priori" les alteracions morfològiques i de paisatge que l'hàbitat significa i així poder valorar la intensitat de l'ocupació. Concretament es va abordar la prospecció entorn al coneixement del territori (de caràcter mètric, electro-magnètic i geològic), recopilació gràfica i estudi de materials (la seva distribució diferencial en l'espai superficial i morfologia i cronologia dels materials antics) (Anuari 1990)(Informe 1990, Inèdit) En tots els casos la cronologia atribuïda s'extén des de finals del s.VII fins el s.I a.C., dins els terrenys de Mas Castellar.

Del conjunt dels resultats obtinguts durant les prospeccions superficials realitzades l'any 1990 es planteja la prospecció estratigràfica que es realitza durant la campanya de 1991.

Metodologia i sistema d'enregistament:

Les cales estratigràfiques es situen en relació als resultats donats de les prospeccions alternants, i són localitzades i definides segons la planimetria i orientació topogràfica. L'excavació s'organitza partint d'una cala limitada segons la quadriculació topogràfica i definida d'1 a n, i a partir d'aquí és descriuen les Unitats Estratigràfiques en la seva totalitat dins els límits forçats. La base del sistema és originari de E.C. HARRIS (1979) i el mètode d'enregistament del SYSLAT (sistema utilitzat a Lattes- France, per jaciments protohistòrics. (LATTARA 4, 1991) i alguns aspectes de HARRIS MATRIX 1991., els quals permeten establir un diagrama de connexió estratigràfica vertical, que remarca els fets i les estructures trobades horitzontalment. Aquest diagrama assenyalarà per ordre cronològic les fases: nivells de reompliment, abandonament, destrucció, construcció, ocupació. L'advantatge de situar les cales

1.- En dies clars és fàcilment observable Roses (Rhode) i L'Escala (Emporion) antics ports d'escala en època ibèrica.

dins la quadriculació topogràfica permet també situar fets, estructures, plantes i seccions i objectes que responguin al sistema de les coordenades cartesianes (MERO-C-LAPLACE). Tot això està, en el cas de Mas Castellar, en experimentació, degut a la situació prospectiva del jaciment.

Les cales estratigràfiques:

Les 5 cales s'ubiquen en el replà superior denominat "Camp de Dalt" Aquest replà té una longitud màxima E-O de 171m. i de N-S de 105m. Les cales foren situades en relació als dos eixos màxims, creuats ortogonalment, en base a dividir el replà en quatre Quadrants: Quadrants NE, SE, SO, NO (I-IV) i cadascuna d'aquestes cales foren situades en les seves coordenades, segons la quadriculació topogràfica. En cada una es va tenir en compte: la situació, coordenades i extensió, el desenvolupament de l'excavació, l'estudi del material arqueològic i la cronologia, la interpretació de la cala i evidentment la documentació gràfica. (fig.1)

La Cala 1:

Situada arran l'extrem oriental del replà alt, després de l'eix central E-O, dins el quadrant NE. En un terreny aparentment pla, lleugerament inclinat vers el Sud, ocupava una extensió de 70 metres quadrats (coord. 260-270 /1679-1686). L'elecció del lloc estigué correlacionada amb els resultats electro-magnètics que assenyalaven fortes intensitats anòmales.

La interpretació de la cala 1 i la cronologia:

La cala 1 posa al descobert 3 panys de paret que divideixen l'espai en tres sectors limitats pels extrems de la cala, i un cop aixecats els nivells superficials. Només el sector 1 ha pogut ser excavat. En l'esmentat sector (protegit pels murs MR9 i MR10) s'ha pogut determinar un nivell d'ocupació /abandonament, que es recolza en el sòl SL14 el qual ha donat important material faunístic i ceramològic concentrat en l'angle SE del sector. En una posició centrada s'ha trobat un basament de columna BS13, i el mur M10 presenta una interrupció que forma una porta interna (PR12) que comunica el sector 1 del 2. (fig.2.1)

L'estudi del material ceràmic estableix un conjunt homogeni de datació tancada (-175, -150 aC) essent els criteris de datació l'àmfora greco-itàlica i la campaniana A. Aquesta datació marca de moment la cronologia més moderna del jaciment documentada en estratigrafia fins ara.

Les restes faunístiques, actualment en estudi (S. Caselles i M. Saña), remarquen el predomini de mandíbules i maxilars d' animals domèstics, gos, porc, boví, oví, i cavall. Tot això i l'amplada dels murs que limiten els sectors (de 40 a 60cms) descarten l'existència d'un límit murari de categoria en el marge Est del replà, suposició aquesta donada pels resultats electro-magnètics. La direcció ortogonal dels murs MR9 i MR11 cap el marge Est ens diu que el replà ha sofert una forta transformació per aquest cantó (retoc antròpic?, erosió?) en una època posterior a l'ocupació.

La seqüència cronològica de la cala 1 ha donat dues fases: 1B i 1A. La fase 1B correspon als nivells més moderns de construcció i d'ocupació antiga de la zona. La fase 1A correspon als nivells de la destrucció de la fase anterior i nivells superficials.

Descartant la fase 1A, la fase 1B distingeix dos nivells:

1.- Un nivell de construcció que experimenta dos moments, formats pels murs MR9, MR10 i MR11, els quals divideixen la cala en tres sectors 1, 2 i 3. D'aquests murs, tot i que foren coetanis en un moment, el MR9 es construiria anteriorment als altres dos, que sembla que s'hi adossen. En un moment donat el MR9 i el MR11 formen una paret doble. La fase de construcció final correspondria a una datació anterior al -150 aC, data de la última ocupació.

2.- Un nivell d'ocupació (utilització i /o abandonament) del sector 1, limitat pels murs MR9 i MR10 (Els sectors 2 i 1 resten per excavar). La UE 108 (sòl d'ocupació) i que ocupa tot el sector 1, ens informa del moment de l' abandonament del sòl SL14, que s'efectuà entre el -175 i -150 aC. Aquesta data marca la última ocupació del replà, dins l'àmbit estudiat.

La Cala 2:

Situada al quadrant II a SE, pròxim al creuament dels dos eixos principals del replà de dalt, en una zona centrada i en un dels punts més alts del replà. Comprèn una àrea de 4m x 4m. (= 16m²) i presenta una lleugera tendència vers NE. Les seves coordenades, segons planimetria general són de 196-200 / 1662-1666. Les cotes superficials extremes en relació al punt 100 de referència són de 98,59 (punt SO) a 98,37 (punt NE). L'elecció del lloc fou remarcada per la situació alta i centrada del replà, així com també correlacionada amb els resultats electro-magnètics d'intensitat semblants als observats a la cala 1.

La interpretació de la cala 2 i la cronologia:

L'aixecament de les dues primeres unitats estratigràfiques, una superficial i en relació als treballs agrícoles (UE200) i l'altra arqueològica i d'encobriment del jaciment, amb moltes inclusions antròpiques, orgàniques i culturals (nivell d'abandonament, o similars) (UE 201) posen al descobert uns fets arqueològics (dues fosses FS6 i FS7 i un mur MR8) que assenyalen la fertilitat de la cala 2.

L'estudi del material arqueològic de la segona capa (UE 201) ja pertany a un conjunt homogeni de datació tancada (dat: TPQ-TAQ = -425, -375), igual que la primera capa de buidament d'una de les fosses (FS6) essent els criteris de datació la presència de ceràmica gris monocroma, i àtica de vernís negre. La datació tancada del primer nivell arqueològic (UE201) ens assenyalen que ens trobem en una zona més antiga que la proposada per la cala 1, ja des dels nivells superficials, i en canvi sembla correspondre's amb les cales 3 i 5, com veurem més tard, i que això detecta un hàbitat anterior, localitzat a la zona sud-central del replà alt. La superficialitat dels nivells antics en la zona alta, tant pot deure's a la distribució original de l'hàbitat com a l'erosió i anivellament provocat pels treballs agrícoles.

Aquesta cala ha permès també donar a conèixer una mica més l'extensió fèrtil del jaciment arqueològic. En relació a les cales 3 i 5, sabem que hi ha una distància de zona fèrtil de 46 metres, i en relació a les cales 4 i 1 situades als extrems oest i est del replà, permeten la continuació d'un jaciment que tindria una longitud oest-est de més de 152 metres.

Les cales 3 i 5:

Davant les perspectives ofertes pels estudis edafològics i geomorfològics es situa la cala 3 a l'extrem superior del talús i la cala 5 en el pendent del talús. L'estudi geomorfològic assenyalà en aquest punt que l'aspecte del modelatge del paisatge no tenia un origen geològic, i detectà anomalies de caràcter lineal. Ambdues cales tenien que complementar la informació obtinguda en l'estudi edafològic de la Secció MC-90078 (TABERNERO et al. 1991 en premsa), i delimitar els elements genètics, tant naturals com antròpics que varen intervenir en la formació de la morfologia del Camp de Dalt.

1.- La Cala 3:

Situada arran de l'extrem sud del replà alt, dins el quadrant II, i vora la cala 5 al marge. En un terreny força pla, ocupa una extensió de 8m x 20m (=160m²). Està orientada Est-Oest. i les seves coordenades són: 165-185 / 1627-1635. Presenta un desnivell suau vers l'oest i vers

el nord. Aquesta cala absorbia dues cales antigues que foren iniciades els anys 1975 i 1976 i que es caracteritzaren per la troballa de blocs de pedra de tamany gran i mig. El propòsit d'aquesta cala fou buscar el límit d'aquest enderrocament i definir la interpretació d'una possible estructura, situada en un lloc elevat creat per aportacions antròpiques observades en l'estudi edafològic (TABERNERO et al. en premsa) i geomorfològic (CARULLA et al. 1991 inèdit). Les aplicacions electro-magnètiques eren en aquesta zona d'alta intensitat.

Degut a la seva extensió i heterogeneïtat de textures es dividí la zona en 4 sectors provisionals. Amb aquesta distinció quedà clar que el sector Est quedava fora del marge d'acumulació de blocs de tamany gran i mig, així com el Sud i l'Oest pels marges forçats del talús. Resta només la part del Nord, és a dir l'extensió de la cala en aquest sector.

La interpretació de la cala 3 i la cronologia:

Resta difícil d'ésser interpretada per la superficialitat de l'excavació i la complexitat de les seves unitats estratigràfiques. La situació en el marge central i en una posició alta del replà, i en un principi, la presència d'un gran nivell d'enderrocament, ens assenyalen que podem trobar-nos davant una gran estructura, de forma curva, concentrada entre els sectors A i B (oest i centre de la cala). La part oriental manca de les aglomeracions de grans blocs. Dels resultats obtinguts a la cala 5 i la seva proximitat ens ajuden a fer algunes interpretacions:

El marge occidental d'aquesta cala (sector A) ha donat els mateixos nivells d'abocament de còdols, que la cala 5, i la Secció Mc-90078 els quals presenten un fort desnivell cap a ponent i cap al sur. Això indicaria que l'abocament antròpic masiu de materials aloctons procedents del desmantellament dels sòls edífics i roca mare tenen una funcionalitat constructiva, doncs s'adossen i es recolzen en aquesta suposada estructura enderrocada. Els nivells de derrubis conglomeràtics localitzats a la cala 3 donen una cronologia TPQ-TAQ (= -425, -350). En aquest mateix sector i en el racó NO, degut a la mancança dels grans blocs es procedí a un sondeig on aparegué un mur (MR16) que sembla passaria per dessota de l'estructura. L'enderrocament d'aquest mur és datat, amb precaució, entre el -450, -400 a.C.

La cronologia aquí expressada s'apropa a la de la cala 2 i també com veurem a la de la cala 5.

2.- La Cala 5:

Situada en el quadrant II (a SE) ocupa una superfície de 42 m² (6x7 m) en el talús sud del Camp de Dalt. Té un desnivell de 4'91 m en una distància de 7m, és a dir un pendent aproximat

de 30°. Les seves coordenades de la planimetria general són 162-169 / 1619-1624, amb alçades de 98,71 a 93,96 m. desnivell NE - SO.. Aquesta cala es va realitzar per tal d'obtenir una secció lateral (en direcció E-O) del turó que complementés l'informació obtinguda en l'estudi edafològic de la Secció Mc-90078 (en direcció S-N).

La interpretació de la Cala 5 i la cronologia:

L'estudi edafològic del tall del camí diferencià tres grups dels 21 nivells estratigràfics, dels quals uns són diferenciats com sediments alòctenes i d'aportació antròpica, amb busament de més de 30°, altres són nivells de sedimentació natural efectuats en lapsus de la dinàmica antròpica o per alguna reorganització de l'espai i la resta són sediments plans clarament antròpiques (TABERNERO et al. 1991 en premsa).

El posterior retall del replà superior pel cantó Sud, tipus tell ha posat en evidència també una seqüència cronoestratigràfica que interpretem de la següent manera i de forma provisional (fig.3):

1.- La fase d'abandonament de la zona (Fase 5A) formada pel nivell superficial.

2. Reorganització de l'espai (Fase 5B).

Sobre un aplanament (UE 502) de la superfície irregular causada pel derrumb del nivell inferior (sediment de tobots) s'aboquen gran quantitat de derrubis conglomeràtics (UE 501) semblants als observats al tall del camí. Tals fets no poden ser considerats casuals sinó que responen a una voluntat de reocupació i reorganització d'aquest espai (Fase 5B1). El material arqueològic d'aquesta fase pertany a un conjunt heterogeni de domini homogeni (-525, -375 aC). Amb això interpretem que la reorganització de l'espai en aquesta zona és anterior al -375 aC (data ante quem de l'abandonament). El material més modern que comporta el nivell de derrubis conglomeràtics no passa del -350 aC.

L'aplanament dels derrubis del nivell inferior (fase 5B2), format per un sediment de tobots, ha estat realitzat amb molta cura i a sobre la qual es recolzen els nivells alòctenes d'aportació antròpica després d'un petit lapsus de temps en que es produeix una sedimentació natural. La superfície d'aquest sòl (SL) ha donat material arqueològic homogeni essent els criteris de datació la presència de ceràmiques àtiques de figures roges (skyphos, lekanis, etc.)

La cronologia d'aquesta remodelació de la cala 5 (fase 5B2) pot relacionar-se amb la de la cala 3, sobretot si s'avancen els resultats de la pre-campanya de l'any 1992, on la base de l'esmentada estructura superior ha donat una tapadora de lekaniis amb figures roges. Amb això volem assenyalar que les aportacions alòctones (potència de més d'un metre de fondària i amb un radi de base 4m i distància altimètrica d'uns tres metres) ha estat construït en relació a l'estructura que s'insinua a la cala 3. (El caràcter prospectiu de les cales no permeten donar més interpretacions).

3. Un nivell d'abandonament i d'enderrocament (Fase 5C1).

Aquest grup està format per els nivells que signifiquen la desocupació i posterior destrucció del grup anterior. L'abandó vindria representat estrictament pel nivell de sedimentació natural (UE 504) que recobreix el SL5 i la LL2. L'arrassament del MR3 i la UE 503 signifiquen el desmantellament paulatí i/o sobtat de les estructures d'habitació (sostres, murs).

El material arqueològic d'aquest nivell d'abandonament també pertany a un conjunt de datació ampla. Així la capa de sedimentació (UE504) que cobreix el SL5 té una cronologia de -450, -350 aC, però el nivell de destrucció (UE503) té una cronologia més tancada (TPQ-TAQ= -425, -375 aC).

4. - Un nivell de construcció i d'habitació (Fase 5C2) .

Aquest grup inclou un sòl (SL15) amb dues llars. Els materials arqueològic d'aquest nivell de construcció / habitació pertanyen a un conjunt homogeni de datació ampla. (TPQ-TAQ= -600, -400 aC). El mur MR1 que apareix a l'extrem SO no es relaciona directament i pot no ser sincrònic. Les UE 515 i 516 (que formen el SL15) s'inclouen dins d'aquest grup però han de ser considerades lleugerament anteriors per la seva posició estratigràfica. (material arqueològic anacrònic).

(Cal mencionar que per sota d'aquest sòl (SL15) queda encara més d'un metre d'estratigrafia).

La Cala 4:

Situada a l'extrem occidental del replà alt, dins el quadrant NO. En un terreny aparentment pla, ocupà una extensió de 8m x 10m. d'orientació S-N, essent les coordenades de la quadriculació general de 118-126 / 1713-1723. Presentava una lleugera pendent cap a NO. Aquesta cala fou

realitzada en base a respondre unes anomalies detectades per fotografia aèrea i que eran interpretades com a fosses-sitges (fig. 2.2).

La interpretació de la cala 4 i la cronologia:

La importància de la cala estriba en que un cop aixecat el nivell superficial (UE400), aparegué el subsòl el qual presentava dues classes d'anomalies. Unes taques fosques de forma circular (de 50 a 100 cms.) i unes altres amorfes, de color més clar i de dimensions més petites. Les primeres tenen una textura argilosa i heterogènea amb moltes inclusions antròpiques, culturals i orgàniques, i semblen excavades en el subsòl, mentre que les segones tenen una textura homogènea i compacta, argilosa-llimosa, de color groguenc sense inclusions de cap mena.

Les primeres són interpretades com fosses-sitges (FS), i les segones com aglomeracions discontinues (cubetes?) d'un material de construcció, (argila seleccionada pel cobriment de les parets de les fosses?), per fer-les més impermeables, o en el cas de que aquelles es tractessin de fosses-sitges, material per tancar hermèticament les fosses. Aquesta hipòtesi ve fonamentada pel fet que a la vorera de la boca de les fosses s'observa aquesta classe de material. Aquestes taques es troben sobre el subsòl i aprofiten cubetes naturals, entre els espais buits de les fosses

El material arqueològic que comporta presenta una cronologia ampla de -500 a -200 aC. presentant un conjunt heterogeni amb domini homogeni. La finalitat de la cala era la determinació d'aquestes fosses, que s'excavarán en una propera campanya.

Conclusions:

Donat l'estat prospectiu de la investigació en el jaciment, s'estreuen de moment, les següents conclusions:

La instal.lació humana en el replà superior otorga una cronologia TPQ-TAQ del -600, -125 aC., essent la dominant els voltants del 400 aC. Això queda confirmat per la recollida superficials de materials, per les excavacions 1975-1977 i pels nivells superficials de les cales 2, 3 i 5 de la campanya 1991. Les tres fonts mencionades fan referència sobretot a la zona alta del replà superior i prop del talús meridional (fig. 4).

A l'extrem Sud-occidental, les cales 3 i 5 assenyalen la construcció d'una estructura circular aixecada en blocs i sostinguda en tot el seu voltant pels nivells composts dels derrubis conglomeràtics, en posició inclinada ordenadament, donant l'aspecte d'una muntanya de forma troncocònica i construïda en terra i còdols. La base que sosté aquests sediments al·lòctons dóna una datació TPQ-TAQ= -425, -400 aC., i la base de sosteniment de l'estructura circular és exactament la mateixa. Amb aquesta coincidència podem estar segurs que tot aquest fenomen estructural ha estat construït per a una finalitat molt determinada.

Tota aquesta macroelevació protegeix un hàbitat instal·lat anteriorment i de funcions que ara desconeixem, si bé podem deduir que estaria format d'espais que construeixen en parets amb el sòcol de pedres i còdols i aixecades amb tobots paral·lelepípedes, que tenen sòls construïts i endurits i estructures de combustió simples. La data d'aquest hàbitat, en moltes precaucions, seria anterior al 400 a.C. Només la campanya de 1992 podrà perfilar millor aquesta cronologia.

La cala 1 situada a l'extrem oriental del replà superior ha donat part d'una construcció rectangular, el sector 1, de la qual tenim dues parets construïdes en blocs i disposats en dues fileres, formant angle recte. En una d'aquestes parets s'observa una obertura que s'interpreta com porta i en un lloc centrat es troba un basament de columna. En l'estudi de la fauna està segurament la funcionalitat del sector 1, en relació als materials ceràmics que hi apareixen, destacant la ceràmica a mà i les àmfores itàliques, indicant-nos alguna tasca molt concreta, possiblement relacionada amb la conservació de recursos animals. El material ceramològic trobat dóna una cronologia homogènea i tancada TPQ-TAQ: -175, -150 aC, i amb això confirmem la datació més moderna del replà. Aquesta datació també resulta força repetida en les intervencions antigues del jaciment.

A l'extrem occidental del replà superior manquen les estructures muràries i apareixen les fosses-sitges, un cop aixecat els nivells superficials. La datació no pot ser confirmada per manca d'excavació. En les intervencions antigues coneixem l'existència de fosses sitges en diverses zones del jaciment, de cronologia variada que van de finals del s. VII fins a finals del s. II a.C., però la cronologia més repetida es concentra entre finals del s. V i finals del s. II aC. L'existència de un nombre important de fosses-sitges i definides aquestes com dipòsits per a la conservació de cereals, és un dels puntals clarificadors per a la definició del tipus de jaciment que es va instal·lar a Mas Castellar. Podem afirmar que a qualsevol sediment amb intrusions orgàniques, que ha passat pel rentat d'aigua, ha donat una quantitat important de cereals. (estudi carpològic en preparació per R.BUXO i Mercé CATALÀ).

Discussió:

El conjunt de les prospeccions superficials i estratigràfiques dels anys 1990-1991 assenyalen l'existència d'una clara distribució de l'espai en el replà de Dalt, i una seqüència cronològica (-500 a -150 aC.) diferenciada en tres moments.

Malgrat el material es troba en una superfície d'un quilòmetre de radi i que abarca una cronologia de més de 6 segles, l'hàbitat sembla concentrar-se en el replà de Dalt i en totes les seves vessants. Aquest espai sembla no estar limitat en la part Sud per cap estructura murària defensiva, encara que sí aprofita els canvis de nivell per organitzar l'espai.

La població que ocupa el replà de Dalt organitza dues zones que tindran una funcionalitat diferent: L'hàbitat definit per estructures muràries construïdes (habitació, protecció, treball, consum?) (zones centrades i orientals) i la zona destinada a la conservació i emmagatzematge de cereals amb la presència de les fosses-sitges, o estructures excavades en el subsòl. (zona occidental)².

BIBLIOGRAFIA

ADROHER A. i PONS E. (1990 en premsa). El jaciment ibèric de Mas Castellar-Pontós. Alt Empordà. Prospeccions arqueològiques 1990. Anuari Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya (en premsa)

CARULLA i GRATACOS N. (1990-inèdit). *Estudi geomorfològic i d'anomalies en el jaciment de Mas Castellar. T.M.Pontós*. Estudis de geologia Aplicada. Altafulla-Tarragona 1990.

².- El jaciment de Mas Castellar està inclòs dins el projecte del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya: "L'expansió del Món Iber: focus especialitzats i límits septentrionals". Davant les característiques diferenciadores entenem que aquest jaciment portarà a la llarga importants coneixements sobre l'Estat Emporità controlat pel triangle Empúrión-Ullastret-Pontós.

Mas Castellar-Pontós (Alt Empordà)
Campanya 1991

MARTIN i ORTEGA M.A. (1979) El yacimiento indígena prerromano de Mas Castellà de Pontós (Girona). *Congreso Nacional de Arqueologia*. Lugo 1977-Zaragoza 1979. pp: 677-690.

OLIVA i PRAT M. (1968) Nuevo importante yacimiento prerromano en el Ampurdán: El poblado de Puig Castellar (Pontós, Girona). *Pyrenae* 4. Universidad de Barcelona 1968 pp:171-173.

E. TABERNERO, R. VALLEJO y E.PONS (en premsa). Indicadores analíticos de suelos como método de prospección: El yacimiento protohistórico de Mas Castellar, Pontós (Alt Empordà). *VIII Reunión Nacional sobre Cuaternario*. València- Setembre de 1991 (en premsa),

CLASIFICACIÓ per categories del
material trobat en les excavacions de 1981
i els seus criteris de datació cronològica

CERPON

Sector

1

Zona-sector

0-1

fase

TPQ

-250

TAQ

-125

UE

100

NB-TOT

767

25

C-T-F

2

2

CTINDIG

723

13

MORT

AMFORA

39

9

C-N-T

3

1

any

1991

caixa

àmfores

afen

aetr

agre

amas

apun

aiber

aital

acart

abros

aalt

indigena

p.blanca

iber.p

coscat

comiber

com.pun

cuin.t

p.clar

com.alt

fcom.ital

in fiber 690

morters

mortm

morti

mortp

mortalt

a mà

cnt

3

1

intrusions

1

1

fina importació

b.nero

corofo

jonia

grmono

ps.j.p

atfn

atfr

atvn

taros

1

1

petest

vn.punic

campa

1

1

campb

vn.dir

ctf.alt

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Hi ha cinc peçes discoidals

Naturalesa de les intrusions

Teula

Cer. medieval

Cer. moderna

atica de vernis negre 1/1

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog. dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Presència de greco-itàlica i àtica de vernís negre

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector Zona-sector fase TPO TAQ UE

NB-TOT	473	16
C-T-F	2	2
CTINDIG	404	8
MORT		
AMFORA	63	5
C-N-T	4	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas		
apun	2	1
aiber	5	1
aital	45	1
acart	6	1
abros		
aalt	5	1

fina importació

b.nero			taros		
corofo			petest		
jonja			vn.punic		
grmono			campa	1	1
ps.j.p			campb		
atfn			vn.dir		
atfr			ctf.alt		
atvn	1	1			

indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat	10	2
comiber	10	6
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 384

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt	4	1

intrusions

	2	1

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

amf altres, 2 frags ceràmics de pasta vermell-tronja amd desgreixant calcari

Naturalesa de les intrusions

ceramica vidriada 1/1

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Presència de ATVN, amf ital i campA

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPO

TAQ

UE

102

1

0-1

-250

-125

NB-TOT

131

8

C-T-F

1

1

CTINDIG

110

2

MORT

AMFORA

20

5

C-N-T

any

1991

caixa

àmfores

afen

aetr

agre

amas

apun

aiber

aital

acart

abros

aalt

fina importació

b.nero

corofo

jonia

grmono

ps.j.p

atfn

atfr

atvn

taros

petest

vn.punic

campa

campb

vn.dir

ctf.alt

1

1

p.blanca

iber.p

coscat

comiber

com.pun

cuin.t

p.clar

com.alt

fcom.ital

infiber 106

morters

mortm

morti

mortp

mortalt

a mà

cnt

intrusions

7

5

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

2/2 vidriada

2/2 gris

3/1 atica de vernis negre

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Skyphos de corva simple del s. V
amfital

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

103

1

0-1

-175

-125

NB-TOT	216	14
C-T-F	4	3
CTINDIG	182	6
MORT		
AMFORA	9	2
C-N-T	21	3

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas		
apun		
aiber		
aital	7	1
acart		
abros		
aalt	2	1

fina importació

b.nero			taros	2	2
corofo			petest		
jonja			vn.punic		
grmono			campa	2	1
ps.j.p			campb		
atfn			vn.dir		
atfr			ctf.alt		
atvn					

indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat	25	1
comiber	13	5
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 144

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt 21 3

Intrusions

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

-aalt: - cer de color marró, desgreixant arenós
- cer porosa, pasta foliàcea, desgreixant arenós, vacuoles, engalba beige-grogenc en superfície

Naturalesa de les intrusions

DATACIO

precisar els criteris de datació:

Per la natura de la UE

- Conjunt homogeni de datació tancada
 Conjunt homogeni de datació ampla
 Conjunt heterog. de domini homog.
 Conjunt heterogeni
 Conjunt indatable pel material

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector Zona-sector fase TPO TAQ UE

NB-TOT	76	8
C-T-F	2	1
CTINDIG	62	4
MORT		
AMFORA	10	2
C-N-T	2	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas		
apun		
aiber		
aital	8	1
acart	2	1
abros		
aalt		

fina importació

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono		
ps.j.p		
atfn		
atfr		
atvn		

taros		
petest		
vn.punic		
campa	2	1
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat	3	1
comiber	3	1
com.pun		
cuin.t		
p.clar	1	1
com.alt	1	1
fcom.ital		

infiber 54

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt	2	1

Intrusions

	1	1

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

-com alt: pasta gris desengreixant arenós

Naturalesa de les intrusions

Cervidriada

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

- 225: presència amf ial
- 100: presència de campA, inexistència de campB

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector Zona-sector fase TPQ TAQ

UE

105

NB-TOT	259	19
C-T-F	13	2
CTINDIG	181	10
MORT		
AMFORA	41	6
C-N-T	24	1

any
caixa**àmfores**

afen		
aetr		
agre		
amas	1	1
apun	5	1
aiber	3	2
aital	29	1
acart	3	1
abros		
aalt		

 fina importació

b.nero			taros		
corofó			petest		
jonía			vn.punic		
grmono			campa	13	2
ps.j.p			campb		
atfn			vn.dir		
atfr			ctf.alt		
atvn					

indígena

p.blanca		
iber.p		
coscat	30	6
comiber	5	4
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 146

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a màcnt **intrusions**

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI*Naturalesa de les intrusions***DATAÇIO***precisar els criteris de datació:*

Associació campA de bona época amb greco-ital

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector Zona-sector fase TPO TAQ UE

NB-TOT	128	6
C-T-F		
CTINDIG	104	4
MORT		
AMFORA	16	1
C-N-T	8	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas		
apun		
aiber		
aital	16	1
acart		
abros		
aalt		

fina importació

indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat	14	1
comiber	3	3
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 87

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt	8	1

intrusions

b.nero		
corofa		
jonja		
grmono		
ps.j.p		
atfn		
atfr		
atvn		

taros		
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog. dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Presència amf ital

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

107

1

0-1

-250

-125

NB-TOT	278	13
C-T-F	1	1
CTINDIG	165	6
MORT		
AMFORA	100	5
C-N-T	12	1

any 1991
calxa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas		
apun	10	1
aiber	41	1
aital	35	1
acart	1	1
abros		
aalt	13	1

fina importació

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono		
ps.j.p		
atfn		
atfr		
atvn		

taros	1	1
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat	16	1
comiber	13	5
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 136

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt 12 1

Intrusions

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

a alt: ebussitanes

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

precisar els criteris de datació:

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

ALTRES OBSERVACIONS:

Presència fragment campB

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

108

1

0-1

-175

-150

NB-TOT

231

17

C-T-F

6

1

CTINDIG

164

8

MORT

AMFORA

21

5

C-N-T

40

3

any

1991

caixa

àmfors

indigena

p.blanca

iber.p

coscat

comiber

com.pun

cuin.t

p.clar

com.alt

fcom.ital

infiber 115

42	4
7	4

afen

aetr

agre

amas

apun

aiber

aital

acart

abros

aalt

21	5

fina importació

b.nero

corofo

jonia

grmono

ps.j.p

atfn

atfr

atvn

taros

petest

vn.punic

campa

campb

vn.dir

ctf.alt

6	1

morters

mortm

morti

mortp

mortalt

a mà

cnt

40

3

intrusions

1

1

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

Un frag amf massaliota

DATAÇIO

precisar els criteris de datació:

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

Tipologia cer: amf. greco-ital i campA

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

109

30

0-

-175

-150

NB-TOT	30	2
C-T-F		
CTINDIG	27	
MORT		
AMFORA	2	1
C-N-T	1	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas		
apun		
aiber		
aital	2	1
acart		
abros		
aalt		

flna Importació

b.nero			taros		
corofo			petest		
jonja			vn.punic		
grmono			campa		
ps.j.p			campb		
atfn			vn.dir		
atfr			ctf.alt		
atvn					

indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat		
comiber		
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 27

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt 1 1

intrusions

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Tipologia cer: amf. ital

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector Zona-sector 0- fase TPO -200 TAQ -150 UE 111

NB-TOT	30	1
C-T-F		
CTINDIG	3	
MORT		
AMFORA	27	1
C-N-T		

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas		
apun		
aiber		
aital	27	1
acart		
abros		
aalt		

fina importació

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono		
ps.j.p		
atfn		
atfr		
atvn		

taros		
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat		
comiber		
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 3

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt		

intrusions

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

- DATACIO**
- Conjunt homogeni de datació tancada
 - Conjunt homogeni de datació ampla
 - Conjunt heterog.dedomini homog.
 - Conjunt heterogeni
 - Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Tipologia cer: anf ital

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

200

2

0-2

-450

-325

NB-TOT	1525	54
C-T-F	26	5
CTINDIG	1301	20
MORT		
AMFORA	121	22
C-N-T	77	7

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas	18	1
apun	54	1
aiber	25	16
aital	6	1
acart	13	1
abros	1	1
aalt	4	1

fina importació

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono	12	2
ps.j.p		
atfn		
atfr	5	1
atvn	9	2

taros		
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

Indigena

p.blanca		
iber.p	1	1
coscat	7	1
comiber	28	12
com.pun	3	1
cuin.t		
p.clar		
com.alt	5	5
fcom.ital		

infiber 1257

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt	77	7

Intrusions

5	

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

- com alt: 1 - color marró-grissos, desgreixant sorrenc
 2 - color gris, desgreixant sorrenc
 3 - color marró-grissos, desgreixant sorrenc
 4 - color marró-grissos, desgreixant sorren- calcari
 5 - Pasta bicroma: interior gris, vermell-taronja exterior, desgreixant calcàri

Naturalesa de les intrusions

Cer vidriada i grisa medieval

DATACIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
 Conjunt homogeni de datació ampla
 Conjunt heterog. de domini homog.
 Conjunt heterogeni
 Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

-575 presència de gris mono, copa de fig. rojes de peana alta.
 Anf bros.
 --250 anf ital

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

201

2

0-2

-425

-375

NB-TOT	364	23
C-T-F	12	2
CTINDIG	288	7
MORT		
AMFORA	8	7
C-N-T	56	7

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas	1	1
apun		
aiber	5	5
aital	2	1
acart		
abros		
aalt		

fina importació

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono	7	1
ps.j.p		
atfn		
atfr		
atvn	5	1

taros		
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

Indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat	15	2
comiber	7	4
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt	2	1
fcom.ital		

in fiber 264

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt 56 7

Intrusions

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

com alt: 2 frags de color ataronjat , desgreixant arenós, porosa, fractura irregular

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
 Conjunt homogeni de datació ampla
 Conjunt heterog.dedomini homog.
 Conjunt heterogeni
 Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

-424-375 per la presència de gris mono i amf massaliota
 Es considera com intrusió els frags itàlics

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

203

2

0-2

-425

-375

NB-TOT

323

12

C-T-F

CTINDIG

298

5

MORT

AMFORA

23

6

C-N-T

2

1

any

1991

caixa

àmfores

afen

aetr

agre

amas

apun

aiber

aital

acart

abros

aalt

7

6

10

1

4

1

1

4

1

fina Importació

b.nero

corofo

jonia

grmono

ps.j.p

atfn

atfr

atvn

taros

petest

vn.punic

campa

campb

vn.dir

ctf.alt

Indigena

p.blanca

iber.p

coscat

comiber

com.pun

cuin.t

p.clar

com.alt

fcom.ital

infiber 291

7

5

morters

mortm

morti

mortp

mortalt

a mà

cnt

2

1

Intrusions

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

DATACIO

precisar els criteris de datació:

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

3

Zona-sector

0-3

fase

TPQ

-550

TAQ

-325

UE

300

NB-TOT	1137	45
C-T-F	21	6
CTINDIG	993	14
MORT		
AMFORA	105	24
C-N-T	18	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas	2	1
apun	56	1
aiber	17	16
aital	16	1
acart	8	1
abros		
aalt	6	4

fina importació

b.nero			taros		
corofo			petest		
jonja			vn.punic		
grmono	7	1	campa		
ps.j.p			campb		
atfn	1	1	vn.dir	1	1
atfr	1	1	ctf.alt		
atvn	11	2			

indigena

p.blanca		
iber.p	3	1
coscat	7	1
comiber	18	12
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

in fiber 965

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt	18	1

Intrusions

	11	1

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

11/1 cer vidriada

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

presència de ATVN i amf ital,
absència de campA

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

302

D

0-D

-450

-375

NB-TOT

911

116

C-T-F

37

6

CTINDIG

783

3

MORT

AMFORA

47

105

C-N-T

44

2

any

1991

caixa

àmfores

afen

aetr

agre

amas

apun

aiber

aital

acart

abros

aalt

1

1

25

1

13

101

5

1

3

1

indigena

p.blanca

iber.p

coscat

comiber

com.pun

cuin.t

p.clar

com.alt

fcom.ital

3

1

3

1

2

1

infiber 775

morters

mortm

morti

mortp

mortalt

a mà

cnt

44

2

intrusions

fina importació

b.nero

corofo

jonia

grmono

ps.j.p

atfn

atfr

atvn

2

1

12

1

1

1

22

3

taros

petest

vn.punic

campa

campb

vn.dir

ctf.alt

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

- aalt: 3 frags cer

1 pasta gris clara, desgreixant sorrenc

2 pasta marró clar, desgreixant sorrenc

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

precisar els criteris de datació:

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog. dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

303

NB-TOT	641	21
C-T-F	11	3
CTINDIG	586	9
MORT		
AMFORA	33	8
C-N-T	11	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas	2	1
apun	19	1
aiber	4	4
aital	5	1
acart	3	1
abros		
aalt		

fina Importació

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono		
ps.j.p		
atfn		
atfr		
atvn	10	2

taros	1	1
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat	12	1
comiber	13	7
com.pun	3	1
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 558

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt	11	1

Intrusions

	10	1

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

cer vidriada
teula

DATAÇIO

precisar els criteris de datació:

- Conjunt homogeni de datació tancada
 Conjunt homogeni de datació ampla
 Conjunt heterog. de domini homog.
 Conjunt heterogeni
 Conjunt indatable pel material

Presència ATVN, skyphs s.V
Absència campA
Presència amf ital

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

304

NB-TOT	261	16
C-T-F	4	4
CTINDIG	223	3
MORT		
AMFORA	19	8
C-N-T	15	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas		
apun	6	1
aiber	5	4
aital		
acart	6	1
abros		
aalt	2	2

fina importació

Indígena

p.blanca		
iber.p	1	1
coscat	3	1
comiber	4	1
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 215

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt	15	1

Intrusions

	1	1

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono		
ps.j.p		
atfn		
atfr		
atvn	3	3

taros		
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir	1	1
ctf.alt		

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

vn dir: pseudo àtica (Marsella)?

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
 Conjunt homogeni de datació ampla
 Conjunt heterog.dedomini homog.
 Conjunt heterogeni
 Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

presència ATVN
absència amf ital

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

305

NB-TOT	330	17
C-T-F	13	4
CTINDIG	267	5
MORT		
AMFORA	39	7
C-N-T	11	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas	2	1
apun	22	1
aiber	5	3
aital		
acart	9	1
abros		
aalt	1	1

fina Importació

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono		
ps.j.p		
atfn		
atfr	1	1
atvn	12	3

taros		
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat	5	1
comiber	7	3
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt	1	1
fcom.ital		

infiber 254

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt	11	1

intrusions

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

com alt: 1/1 frags pasta sandwich amb el cor grisi exterior en vermell, desgreixant sorrenc

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
 Conjunt homogeni de datació ampla
 Conjunt heterog.dedomini homog.
 Conjunt heterogeni
 Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

cer ATVN del s. V

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

307

A

0-A

-450

-400

NB-TOT	108	10
C-T-F	8	5
CTINDIG	85	1
MORT		
AMFORA	8	3
C-N-T	7	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas		
apun	2	1
aiber	3	1
aital		
acart	3	1
abros		
aalt		

fina Importació

b.nero			taros		
corofo			petest		
jonja			vn.punic		
grmono			campa		
ps.j.p	1	1	campb		
atfn			vn.dir		
atfr	1	1	ctf.alt		
atvn	6	3			

Indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat		
comiber	3	1
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 82

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt 7 1

Intrusions

2 1

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

-ps.j.p: Imitació de Copa Jonia B2(?)

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog. dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Existència de imitació de Copa Jonia B2
Ausència de amf ital
presència de Copa Castulo

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

308

NB-TOT	132	12
C-T-F	5	3
CTINDIG	100	2
MORT		
AMFORA	13	4
C-N-T	14	3

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas	1	1
apun	3	1
aiber	1	1
aital		
acart	8	1
abros		
aalt		

fina importació

indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat	2	1
comiber		
com.pun		
cuin.t		
p.clar	1	1
com.alt		
fcom.ital		

infiber 97

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt

intrusions

b.nero		
corofo		
jonja	1	1
grmono	1	1
ps.j.p		
atfn		
atfr		
atvn	3	1

taros		
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

tegula
2/1 amfora italiana
1/1 petites estampetes

DATAIO

precisar els criteris de datació:

- Conjunt homogeni de datació tancada
 Conjunt homogeni de datació ampla
 Conjunt heterog. de domini homog.
 Conjunt heterogeni
 Conjunt indatable pel material

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

3

Zona-sector

0-3

fase

TPQ

-450

TAQ

-400

UE

312

NB-TOT	307	15
C-T-F	4	3
CTINDIG	277	3
MORT	1	1
AMFORA	20	7
C-N-T	5	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre	-	
amas		
apun	9	1
aiber	7	4
aital	1	1
acart	3	1
abros		
aalt		

Indígena

p.blanca		
iber.p		
coscat		
comiber	2	2
com.pun		
cuin.t		
p.clar	1	1
com.alt		
fcom.ital		

infiber 274

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt	1	1

a mà

cnt

5	1

intrusions

fina importació

b.nero			taros		
corofo			petest		
jonja			vn.punic		
grmono	2	1	campa		
ps.j.p	1	1	campb		
atfn			vn.dir		
atfr			ctf.alt		
atvn	1	1			

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

precisar els criteris de datació:

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

-425 presència ATVN
-275 presència greco-ital

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector Zona-sector fase TPQ TAQ UE

314

NB-TOT	385	15
C-T-F	4	1
CTINDIG	349	7
MORT		
AMFORA	22	5
C-N-T	10	2

any
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas	2	1
apun	7	1
aiber	1	1
aital	10	1
acart	2	1
abros		
aalt		

fina Importació

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono		
ps.j.p		
atfn		
atfr		
atvn	4	1

taros		
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

Indígena

p.blanca		
iber.p		
coscat	8	1
comiber	6	5
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt	2	1
fcom.ital		

infiber 333

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt

Intrusions

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Existència de decoració sobre estries en la ATVN
Anf itaaal (s.II)

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

316

3

0-3

-425

-375

NB-TOT

200

7

C-T-F

2

2

CTINDIG

184

2

MORT

AMFORA

6

2

C-N-T

8

1

any

1991

caixa

àmfores

afen

aetr

agre

amas

apun

aiber

aital

acart

abros

aalt

1

1

5

1

fina importació

b.nero

corofo

jonia

grmono

ps.j.p

atfn

atfr

atvn

2

2

taros

petest

vn.punic

campa

campb

vn.dir

ctf.alt

indigena

p.blanca

iber.p

coscat

comiber

com.pun

cuin.t

p.clar

com.alt

fcom.ital

infiber 180

morters

mortm

morti

mortp

mortalt

a mà

cnt

8

1

intrusions

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

DATACIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Formes de vernís negre, copa skyphos-skyphos
Presència amf. cart

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

400

4

0-4

-500

-200

NB-TOT

435

21

C-T-F

12

4

CTINDIG

353

7

MORT

AMFORA

46

6

C-N-T

24

4

any

1991

caixa

àmfores

afen

aetr

agre

amas

apun

aiber

aital

acart

abros

aalt

	1	1
	7	1
	5	1
	29	1
	2	1
	2	1

fina Importació

b.nero

corofo

jonia

grmono

ps.j.p

atfn

atfr

atvn

5	1	
2	1	
5	2	

taros

petest

vn.punic

campa

campb

vn.dir

ctf.alt

Indigena

p.blanca

iber.p

coscat

comiber

com.pun

cuin.t

p.clar

com.alt

fcom.ital

13	6	
1	1	

infiber 339

morters

mortm

morti

mortp

mortalt

a mà

cnt

24	4

intrusions

9	1

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

- tres frgs. de cer a ma , 2 informes i 1 forma amb gran quantitat de mica dorada.
- altres comuns i pasta negra amb gran quantitat de mica molt fragmentada.

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog. dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Es impossible tencar la cronologia per ampliació de materials, des de psjonia a ATVN a amf. ital

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

500

5

0-5

-550

-200

NB-TOT

118

12

C-T-F

4

3

CTINDIG

98

3

MORT

AMFORA

10

5

C-N-T

6

1

any

1991

caixa

àmfores

afen

aetr

agre

amas

apun

aiber

aital

acart

abros

aalt

indigena

p.blanca

iber.p

coscat

comiber

com.pun

cuin.t

p.clar

com.alt

fcom.ital

infiber 92

2	1
2	1
2	1

morters

mortm

morti

mortp

mortalt

a mà

cnt

6

1

intrusions

1

1

fina importació

b.nero

corofo

jonia

grmono

ps.j.p

atfn

atfr

atvn

1	1
2	1

taros

petest

vn.punic

campa

campb

vn.dir

ctf.alt

1	1

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

-ctf alt: pasta fina, marron clar, superficie engobada

Naturalesa de les intrusions

-cer vidriada

DATAÇIO

precisar els criteris de datació:

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

-500: presència urna d'orelletes. N'hi ha atfr i atvn

-200: presència amf ital

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

5-1

Zona-sector

0-5-1

fase

TPQ

-525

TAQ

-375

UE

501

NB-TOT

446

17

C-T-F

21

4

CTINDIG

382

2

MORT

AMFORA

14

6

C-N-T

29

5

any

1991

caixa

àmfores

Indígena

p.blanca

iber.p

coscat

comiber

com.pun

cuin.t

p.clar

com.alt

fcom.ital

infiber 370

10	1
2	1

afen

aetr

agre

amas

apun

aiber

aital

acart

abros

aalt

6	1
8	5

fina importació

b.nero

corofo

jonia

grmono

ps.j.p

atfn

atfr

atvn

12	2
3	1
6	1

taros

petest

vn.punic

campa

campb

vn.dir

ctf.alt

morters

mortm

morti

mortp

mortalt

a mà

cnt

29

5

intrusions

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Hi ha un frag cer que es desconeix a quina classe pertany

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Presència de gris monocroma

Absència d'amf. cart

Presència de gris cost cat (formes bicòniques)

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

502

NB-TOT	41	6
C-T-F	5	2
CTINDIG	33	2
MORT		
AMFORA	2	1
C-N-T	1	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas		
apun	2	1
aiber		
aital		
acart		
abros		
aalt		

flna importació

Indígena

p.blanca		
iber.p		
coscat	2	1
comiber	1	1
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 30

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt	1	1

intrusions

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono		
ps.j.p		
atfn		
atfr	1	1
atvn	4	1

taros		
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

precisar els criteris de datació:

Existència de atfr i atvn

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPO

TAQ

UE

503

NB-TOT	149	10
C-T-F	22	4
CTINDIG	117	2
MORT		
AMFORA	8	3
C-N-T	2	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas	2	1
apun		
aiber	5	1
aital		
acart	1	1
abros		
aalt		

flna importació

indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat	7	1
comiber	1	1
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 109

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt

Intrusions

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono		
ps.j.p	1	1
atfn		
atfr	6	1
atvn	15	2

taros		
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Presència d'amf cart, formes arcaiques d'atvn i amf massaliota
Absència de coscat en sentit estricte

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

504

NB-TOT	23	3
C-T-F	1	1
CTINDIG	19	1
MORT		
AMFORA		
C-N-T	3	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas		
apun		
aiber		
aital		
acart		
abros		
aalt		

fina importació

indigena

p.blanca		
iber.p		
coscat	2	1
comiber		
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 17

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt

intrusions

b.nero		
corofo		
jonía		
grmono		
ps.j.p		
atfn		
atfr		
atvn	1	1

taros		
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

DATAIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

Existència atvn

ALTRES OBSERVACIONS:

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

505 *

NB-TOT

24

1

C-T-F

CTINDIG

22

MORT

AMFORA

2

1

C-N-T

any

1991

caixa

àmfores

afen

aetr

agre

amas

2

1

apun

aiber

aital

acart

abros

aalt

fina Importació

b.nero

corofo

jonia

grmono

ps.j.p

atfn

atfr

atvn

taros

petest

vn.punic

campa

campb

vn.dir

ctf.alt

Indigena

p.blanca

iber.p

coscat

comiber

com.pun

cuin.t

p.clar

com.alt

fcom.ital

infiber 22

morters

mortm

morti

mortp

mortalt

a mà

cnt

intrusions

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

DATAÇIO

precisar els criteris de datació:

cronol aproximada d'amf massalita

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

ALTRES OBSERVACIONS:

* aquesta unitat no eestà totalment tancada

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

506*

NB-TOT	38	4
C-T-F	1	1
CTINDIG	26	1
MORT		
AMFORA	1	1
C-N-T	10	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas		
apun		
aiber	1	1
aital		
acart		
abros		
aalt		

fina Importació

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono	1	1
ps.j.p		
atfn		
atfr		
atvn		

taros		
petest		
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

indigena

p.blanca		
iber.p	1	1
coscat		
comiber		
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt		
fcom.ital		

infiber 25

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt

Intrusions

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

Naturalesa de les intrusions

DATAIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog.dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

no és pot precisar, possiblement molt antic pel material a ma

ALTRES OBSERVACIONS:

*aquesta UE no està tancada

CERPON

Sector

Zona-sector

fase

TPQ

TAQ

UE

600

6

0-6

-400

-100

NB-TOT	62	21
C-T-F	3	3
CTINDIG	27	12
MORT		
AMFORA	15	5
C-N-T	17	1

any 1991
caixa

àmfores

afen		
aetr		
agre		
amas	1	1
apun	8	1
aiber	1	1
aital	4	1
acart	1	1
abros		
aalt		

fina importació

Indígena

p.blanca		
iber.p		
coscat	10	1
comiber	12	9
com.pun		
cuin.t		
p.clar		
com.alt	5	2
fcom.ital		

in fiber

morters

mortm		
morti		
mortp		
mortalt		

a mà

cnt	17	1

Intrusions

b.nero		
corofo		
jonja		
grmono		
ps.j.p	1	1
atfn		
atfr		
atvn		

taros	1	1
petest	1	1
vn.punic		
campa		
campb		
vn.dir		
ctf.alt		

PRECISIONS SOBRE L' INVENTARI

com alt 4/1; pasta gris, desgreixant sorrenc, porosa
1/1; pasta beige- marró, desgreixant calcari-arenós, fractura no exfoliable

Naturalesa de les intrusions

cer vidriada, teula, gris medieva

DATACIO

- Conjunt homogeni de datació tancada
- Conjunt homogeni de datació ampla
- Conjunt heterog. dedomini homog.
- Conjunt heterogeni
- Conjunt indatable pel material

precisar els criteris de datació:

molt centrat en el S.III

ALTRES OBSERVACIONS:

INFORME CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ MAS CASTELLAR 1991

En la campanya d'excavació de l'estiu del 1991 es va contemplar la participació de conservadors-restauradors. La intervenció va tenir una durada de 20 dies, durant els quals es varen desenvolupar diferents treballs, que es podrien agrupar en tres grans blocs:

1.- Intervencions "in situ".

- Extracció d'ossos: en un sector concret de la cala 1 es trobaren abundants restes de fauna, la majoria presentaven un fràgil estat de conservació, amb esquerdes i fisures, per això era necessari un engassat per procedir al seu aixecament. Com a consolidant es va utilitzar una dissolució d'acetona al 50% amb un adhesiu nitrocel·lulòdic, que posteriorment es retiraria en el laboratori.

- Enlluit del fron de terrissa: era d'especial urgència intervenir en la consolidació d'el'enlluit de calç del forn de terrissa, que ja s'havia després en la part central. Abans d'aplicar un tractament de consolidació es va realitzar una neteja mecànica i química per eliminar la molsa, arrels, regalims de resina, terra, etc, que havia en la superfície de l'enlluit. Un cop net es consolida mitjançant l'aplicació de Primal AC-235 en diferents concentracions, es va vaporitzar per tota la superfície: per arribar fins l'interior del revestiment el consolidant es va aplicar amb una xeringa a través d'esquerdes i fisures. Finalment es va bisellar l'enlluit amb una cinta de morter per donar-li més força.

-La Cala 5 conserva una estratigrafia que calia consolidar per evitar el seu desmoronament quan finalitzés l'excavació. El producte consolidant que es va emprar va ser una emulsió de Primal AC-235 dissolt amb aigua a diferents percentatges. Es va aplicar amb un vaporitzador.

2.- Intervencions en el laboratori de camp.

Una part del magatzem de l'excavació es va organitzar per a convertir-lo en un laboratori de camp. Des d'aquí es varen intervenir als següents materials:

-*Ceràmica*: els tractaments que es varen realitzar eren per eliminar les concrecions calcàries de la superfície tant interna com externa d'algunes ceràmiques. El tractament consistia amb banys d'hexametfosfat sòdic al 10% amb aigua destilada. Posteriorment es neutralitzaven. Les peces que conservaven restes pictòriques prèviament es consolidaven amb Paraloid B-72 al 2% amb acetona. Finalment es realitzà l'adhesió dels diferents fragments amb un adhesiu nitrocel.lulòsic.

-*Ossos*: als ossos extrets durant la campanya se'ls hi va retirar l'engassat per realitzar una neteja química i mecànica que eliminés els dipòssits terrossos. Posteriorment va ser necessari consolidar alguns fragments amb polaroid B-72 en un percentatge baix. Finalment s'uniren els fragments que estaven en contacte amb un adhesiu nitrocel.lulòsic.

-*Metalls*: s'ha intervingut en els objectes de bronze que presentaven més problemes de conservació, doncs tenien problemes de corrosió degut a l'atac de clorurs. Per eliminar-los es va optar pels banys de sesquicarbonat sòdic, quan el tractament va finalitzar es varen inhibir els objectes amb bany de timol. Finalment es va aplicar una capa protectora amb Paraloid B-72 al 2% amb acetona.

Entre d'altres objectes també es va netejar i consolidar tovots que procedien de l'excavació, denes de collaret de pasta vítrea,

3.- Emmagatzematge.

- *Ceràmica*: la ceràmica (vasos ceràmics importants, decorats, i d'altres) es va embolicar amb plàstic de bombolles i es va guardar en caixes de magatzem de plàstic.

- *Ossos*: es varen guardar dins de bosses de poletilè perforades per tal d'evitar l'acumulació d'humitat en el seu interior.

- *Metalls*: tots els metalls, tant els tractats com els que no ho estaven (ferro, bronze, plom) es varen embalar i emmagatzemar adequadament per aconseguir que es trobessin en un medi estable, sense humitat, aire, llum,... Cada objecte de metall es va guardar individualment dins d'una bossa da tanca d'hermètica, adaptada al seu tamany, que a l'hora es guardava dins d'una caixa de poletilè, també de tanca hermètica, i que contenia gel de sílice com a deshumificant.